

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izbeja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto.

SCLOVENECC

Osni oddelki že onstran Dabe

Osni oddelki neprenehoma napredujejo ob egiptovski obali — Doslej najhujši bombni napad na Gibraltar
Tudi Malta je bila ponovno bombardirana

Vojno poročilo št. 764

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Egiptu se nadaljuje operacije italijansko-nemških motoriziranih sil, ki so že prešle v pokrajino El Daba.

Osna letala so ponovno napadla in bombardirala vojaške naprave na Malti. Dva »Spitfireja« sta bila sestreljena. Ena naša letala se ni vrnila iz dnevnih poletov.

Pri preskrbovalnem prevozu v Cirenaiko smo izgubili ogledniško spremenišče letala, ki je bila torpedirana. Večina posadke je rešena.

V vzhodnem Sredozemlju so naša torpedna letala jugovzhodno od Jave potopila 5000 tonsko sovražno tovarno ladjo, ki je plula v zavarovanem ladijskem prevozu.

Rim, 1. julija. AS. »Popolo di Roma« piše: Navzlic strašni vročini se napredovanje osnih čet v Egiptu nadaljuje proti novim in važnim ciljem ob egiptovski obrežni cesti. V naše roke so padli novi ujetniki in z njimi novo gradivo in velike količine orožja, ki ga je moral sovražnik pri umiku opustiti. Ta bitka za Egipt, nadaljuje list, ki se ji čudi vse svet zaradi bliskovitih uspehov osnih čet proti Angležem, se je začela epeminjati v bitko izredne važnosti, kjer gre za usodo celotnega

angleškega imperija. »Popolo di Roma« poudarja, da ne gre za zavojevanje Egipta, marveč gre za osvoboditev Egipta izpod angleškega jarma in pa zato, da bo Anglija popolnoma odrezana od poti v Indijo na srednji Vzhod in v afriški imperij.

Stockholm, 1. julija. AS: Brzjavke iz Londona vedo povedati, da odstavitev generala Ritchiea še zdaleč ni pomirila angleške javnosti in je vedno bolj razburjena. Nekateri listi obžalujejo celo ta korak, ki si ga prav za prav ne vedo razlagati. »Daily Mail«, ki ugotavlja, da italijanski tanki preko Sredozemlja še vedno pritekajo v Severno Afriko, piše, da so povzročili padec Tobruka in naknadni angleški umik številni nasprotni tanki, oklepni avtomobili, letališča, pristanišča, tovarne, velike količine tekočega goriva, živeža in pitne vode. Na drugi strani pa so Italijani in Nemci dokazali premoč njihovih tankov ter njihovega motoriziranega topništva. Dejstvo, da je odšel Aleksandrija v nevarnosti, zahteva, da angleško prebivalstvo že tretje od začetka vojne odločno spremeni svojo pomorsko strategijo, kakor je morala storiti po zlomu Francije in po vstopu Japonske v vojno.

Rim, 1. julija. AS. Posebni Reuterjev dopisnik, ki se nahaja pri angleški armadi v Egiptu, je poslal v ponedeljek zvečer naslednjo brzjavko: »Pri bitki, ki se je razbescnela ob lunini svetlobi med sovražnimi tanki na eni strani ter protitankovskimi topovi in ostalimi topovi zavezni-

kov na drugi strani, so se morale zavezniške sile, ki so se nahajale v Marsa Matruhu umakniti, ker jim je pretila nevarnost obkolitve in so po večini dospele k glavni angleški vojski, ki se umika na nove postojanke. Že v nedeljo so Osne čete presekale vsako zvezo po obrežni cesti proti vzhodu od Marsa Matruha.

Zopet bombe na Gibraltar

Tanger, 1. julija. AS: Zadnje noč se je iz Gibraltarja ponovno slišalo streljanje protiletalskega topništva. Prvič je protiletalsko topništvo začelo delovati ob četrni na dvanajst ponoči, drugič pa ob pol eni. Drugi alarm je trajal 20 mi-

nut. Na afriško stran so sliškali velike eksplozije in videli požare iz Gibraltarja. Podrobnosti o napadu še niso znane.

Napet položaj v Egiptu

Lisbona, 1. julija. AS. Po brzjavkah iz Kaira je notranji politični položaj v Egiptu zelo napet. Velika nervoznost vlada v prestolnici, kjer imajo politične skupine in verske družbe česča zborovanja, na katerih ostro nastopajo proti Angležem. Eden je poslal Nahas paši brzjavko, v kateri ga obvešča, da je angleška vlada odločena braniti Egipt. Ponovna zagotovila egiptovski vladi, ki jih London smatra za umestna, so že sama po sebi dovolj značilna.

Ritchie odstavljen

Rim, 1. jul. AS. Angleški ministri predsednik Churchill je sporočil, da je general Auchinleck sam prevzel poveljstvo 8. angleške armade v Egiptu namesto dosedanjega poveljnika generala Ritchieja.

Širok vdor v sebastopolske utrdbe

Romunske čete zavzele Balaklavo - Napad na južnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča - V juniju potopljenih 156 ladij z 886.000 tonami

Hitlerjev glavni stan, 1. julija: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Pri napadu na Sebastopol je bil vdor v skupino notranjih utrdb na več mestih razširjen v predor. Nemške čete, ki jih je odlično podpiralo letalstvo, so vdorile do obrambnih postojank na vzhodnem robu mesta in so v naskoku zavzele trdnjavo Mala kov.

Divizije, ki napadajo od vzhoda so po predoru na širokem odseku vdorile globoko v trdnjavo bojišče in še vedno napadajo. Pri tem je bil v trdnjavah bojih izsiljen prehod preko širokega protitankovskega jarka in bile so zavzete mnogotere z modernimi vojnimi pripomočki opremljene višinske postojanke. Romunske čete so v hitrem sunku zavzele mesto in pristanišče Balaklava.

Na južnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča so nemške in zavezniške čete prešle v napad.

Nočni napadi letalstva na sovražni promet v zaledju v prostoru med Donom in Oskolom so naredili velika razdejavanja na mnogih različnih železniških križiščih.

Na področju zahodno od Volhova se na zasadenem ozemlju nadaljuje čiščenje razpršenih sovražnih ostankov. Topništvo je razbilo obnovljene sovjetске postojanke na mostišču pred Volhom.

Na obkoljevalnem bojišču pri Leningradu so bojna in strmovala letala z dobrim uspehom napadla sovražne tankovske postojanke in obstreljevala železniške naprave v Valdajskem področju.

Na visokem severu je letalstvo dobro zadelo pristanišča, industrijske naprave in neko sovražno letalsko oporišče.

Nastopi italijanskih mornarjev v črnomoških vodah

Sredozemsko bojišče, 1. julija. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: Prisotnost italijanskih mornarjev v Črnem morju je primorala Sovjete k uporabi varnostnih mer in sicer še večjih, kakor jih na primer normalno potrebujejo pri atlantskih konvojih. Po prvih potopitvah, ki so jih izvedle naše hitre edince, se je ruski promet v Črnem morju popolnoma spremenil. Dočim si prej videl dolge konvoje ladij, ki jih je spremljala le kakšna torpedovka, spremlja danes vsak tudi majhen parnik vsaj ena križarka, razne torpedovke, vsaj 4 stražne ladje in številni hitri člani. Ti sovjetški ukrepi kažejo, kako je boljševiška admiraliteta spoznala veliko nevarnost italijanskih mornarjev, ni pa mogla zavreti zmagovalnega delovanja naših hitrih čolnov. Vse noči italijanska pomorska sredstva po vseh potih ne samo preže na sovražnika, marveč ga gredo iskat in ga tudi najdejo. Poostrena ruska spremljava je gotovo našim hitrim čolnom narekovala še bolj tvegano taktiko, ki pa so je naši mornarji že prej zmogli po svoji smelosti, razumnosti in umetnosti vojskovanja. Če hočeš danes sovražnika zadeti, moraš prodreti v srce nasprotnega konvoja in od blizu streljati na cilj. Zgled za to je neki »Mas«, ki je, kakor je bilo objavljeno v italijanskem in nemškem poročilu, potopil neko sovjetsko 15.000 tonsko motorno ladjo, ki je prevažala strelivo v Sebastopol. Ta ladja je bila obdana z močnim spremstvom. Italijanski »Mas« se je prebil skozi sovjetske voje ladje in od blizu streljal na motorno ladjo. Napad je uspel. Sovražne voje ladje so ga hotele obkoliti. Toda poveljnik je ohranil prisotnost duha in začelo se je zasledovanje: vsi proti enemu.

eden proti vsem. Lov je trajal celo dolgo uro. Na koncu pa se je naša sposobna posadka otresla sovražnega napada in je prispela nepoškodovana v pristanišče.

Angleška vojna ladja potopljena v Bengalskem zalivu

Bangkok, 1. julija. AS. V Bengalskem zalivu je bila torpedirana in potopljena neka precej velika angleška vojna ladja. Podrobnejša poročila o tej potopitvi doslej še niso prispela.

Peta obletnica vojne s Kitajsko

Tokio, 1. julija. DNB: V celem japonskem cesarstvu so praznovali 1. julija peto obletnico, odkar se je začel spor s Kitajsko. Programi teh slovesnosti imajo po poročilu agencije Domei letos večji pomen, ker so boji na Kitajskem postali del vojne v veliki Aziji, ki je v kratkem času pol leta dovedla do odstranitve angleško-ameriškega vpliva iz vzhodne Azije.

Nemški opomin Braziliji

Berlin, 1. jul. AS. Nemški listi danes z besedami ogorčene nevolje obsojajo nov val preganjanj, ki so jih sprožili te dni v Braziliji zoper nemške državljane, proti katerim prebivalstvo, najhujekano po ameriških agentih, divja na vse mogoče načine in ravna z njimi kar se da slabo. Tudi brazileške oblasti same preganjajo nemške podanike, od katerih so jih veliko prišli in jih po načrtu dolgo in utrudljivo zaslišujejo. Državni komisar v mestu Rio Amaral se je pred tujimi časniki bahal, da se mu je posrečilo izvlči iz zaprtih nemških ujetnikov važna razodetja. Kakor poročajo berlinski listi, je nemška vlada sporočila brazilski vladi, da bo to nezaslišano ravnanje brazilskih oblasti zoper nemške državljane dobilo enak odgovor z nemške strani zoper brazileške državljane na nemškem ozemlju.

Uspešen nastop zoper hrvaške partizane

Zagreb, 1. julija. AS. Včeraj je bilo izdano naslednje poročilo: Ustaška milica, oziroma točneje trije njeni bataljoni iz Like, pod poveljstvom ustaškega potkovnika Anta Moskova, nastopajo na področju zahodno in severno od Plitviških jezer, da ga očistijo partizanov. Partizani, ki so se razvrstili pri Priboju, so bili premagani ter je bilo na njihovi strani mnogo mrtvih in ranjenih. Te operacije so bile izvedene v okviru neprestanih nastopov italijanskih sil, ki spadajo pod poveljstva v Sloveniji in Dalmaciji.

Zgodovinski značaj bojov v Egiptu

Rim, 1. julija. AS. Novi skok, ki so ga čete osi naredile z bliskovito zasedbo Marsa Matruha, je prišel po osmih dneh za osvojitvijo Tobruka. Napredovanje italijanskih in nemških čet dobiva pri svoji neubranljivosti naglici značaj, ki je vreden pomembnih poudarkov.

V izredno težavnem letnem času, v komaj osem dneh in po več kakor mesecu nepretrganih bojov, so te čete premagale skoraj 400 km puščave in pa odpor, ki so ga dajali ostanki tistega, kar je nekdanje 8. angleška armada. Nič ni moglo biti kos navalu in zagonu oklepni enoti ter motorizirane pehote, ki so jo vrgli v boj za dosego nadaljnjih ciljev.

Ko so premagali trikot Halfaja—Sollum—Capuzzo, kateremu niso Angleži brez razloga dali bobnečega imena »Vrata Egipta«, so dosegli Sidi el Barani. Toda vojaki osi si niso dovolili niti trenutka oddiha in so kar naprej tolkli nasprotnika ter napadli dobro znano okopano taborišče Marsa Matruh. Tu so Angleži že pred dolgim časom pripravili nočne utrdbe, glede katerih so gotovo računali, da bodo ustavili preganjalce. Toda enote našega 10. in 21. armadnega zbora ter 90. nemške divizije so s spretnim in srečnim manevrom sklenile nezlomljiv obroč okoli trdnjave. Med tem ko so oklepni motorizirani oddelki naglo napre-

dovali dalje, sta italijanska in nemška pehota napadla Marsa Matruh z zahoda ter z jugovzhoda. Močna posadka v trdnjavi se je zagrizeno branila ter uporabljala zlasti svoje obilno topništvo, obsejna področja z minami, močne poljske utrdbe, posejane po notranjosti mesta, toda zagon napadalec jim je bil kos, čeprav za ceno hudih bojov. Bersaglieri 7. polka so premagali vse ovire in so vdorili od zahoda v predel utrjen jarki, za njimi pa so prišle druge enote našega 21. armadnega zbora. Med tem pa je z vzhoda vdrla v trdnjavo 90. nemška divizija, ko se je polastila sovražnikovih branikov. Angležem, Indijancem in Novozelandskom, zaprtim v kletah, ni ostalo drugega, kakor da se udajo.

Med tem se pa bitka nadaljuje bolj daleč. Nove preskušnje čakajo zmagovalne čete, zoper katere zbira in s težavo meče angleško poveljstvo ojačenja, ki jih je potegnilo z drugih bojišč. Toda napredovanje se nadaljuje, kakor pravi včerajšnje vojno poročilo in je doseglo pokrajino, ki so od daljane od libijske meje več kakor 300 km. Ofenziva, ki se je začela 26. maja in ki so jo vodili skozi najhujše bitke sredi afriškega poletja, ima na sebi nekaj legendarnega: za oddelke, ki pri njej sodelujejo in kažejo nadčloveško odpornost do vsega pomanjkanja ter vzvišen zagon v boju, predstavlja neprimerljivo slavo.

Marsa Matruh - mogočna trdnjava

Angleži so že leta 1935 začeli graditi trdnjavo Marsa Matruh in so jo do sedanje vojne za čuda izpopolnili

Nekje na bojišču, 1. julija. AS. Zasedba Marsa Matruha, velike trdnjave, ki naj bi ustavila naše zmagovalno napredovanje proti vzhodu — piše poseben poročilec agencije Stefani — je za Os bleščeta zmaga, za Angleže pa hud udarec. Ko so bile v širokem obroču obkoljene sovražne čete, ki so varovale utrdbe okoli trdnjave, so bile kmalu premagane in trdnjava se ni mogla upreti končnemu naskoku naše pehote. Trdnjava Marsa Matruh, ki je bila tako tehnično, kakor tudi v ostalih pogledih naravnost popolna, je bila močnejša kakor obrambni sistem Tobruka. Od leta 1935, ko se je postrila napetost med Italijo in Anglijo zaradi Vzhodne Afrike, je London hotel zgraditi v zahodni puščavi močno utrjeno postojanko in tako je nastala trdnjava Marsa Matruh. Naslednja leta so to zelo važno trdnjavo vse do sedanje vojne izboljševali in preurejevali njene obrambne utrdbe ter jo povezali z železniško progo.

Celotne utrdbe se raztezajo iz trdnjave ven v pasu 20 kilometrov in so zelo trdne. Obrambni okopi sestojijo iz treh zaporednih protitankovskih jarkov, ki so zgrajeni iz armiranega betona in tako prirojeni, da jih puščavski pesek ne more za-

sipati. Vsak protitankovski jarek ščiti več vrst bodeče žice. Posebno dobro je zaščiten tista obrambna črta, ki je določena za odpor in je tako zgrajena, da ji srednjeveliki top ne more do živca. V notranjosti je obrambni sistem razporejen tako, da bi izguba ene utrjene postojanke ne mogla vplivati na sosedne postojanke. Protiletalska obramba je bila čudovita. Vsebovala je naprave iz armiranega betona za istočasni nastop cele protiletalske brigade. Posebno pazno so posvetili podzemeljskim kavernam.

Že konec leta 1937 so angleški vojaški krogi povabili zastopnike egiptovskega tiska, naj si ogledajo utrdbe. Utrjena črta naj bi po angleški propagandi služila izključno obrambi Egipta. Nekateri egiptovski listi so pisali, da je v kavernah dovolj prostora in gradiva za bivanje in za borbe celega armadnega zbora. Pred trdnjavo samo pa so bila še velika mimska polja, ki naj bi zaustavila napadajoče sile. Vsekakor je angleško poveljstvo pri svojih načrtih predvidevalo, da bo mogoče trdnjavo kdaj oblegati in jo je zato zavarovalo tudi od jugovzhodne strani. O vsem tem zares čudovitem obrambnem ustroju so si bile osne čete na jasnem. Najprej so izločile sovražne oddelke izven trdnjave, nato pa so ob sijajni podpori letalstva napadle trdnjavo, ki se je tresla do temeljev, ko so jo obstreljevali topovi in se je pod plazom jekla in ognja morala nazadnje vdati.

Zavezniki v stiski na vseh straneh

Beunos Aires, 1. jul. AS. Iz Ottawe poročajo, da je kanadski ministri predsednik Mackenzie King po povratku z razgovorov v Washingtonu dejal v zbornici naslednje: »Brez dvoma je sedanjí položaj eden izmed najbolj kočljivih, kar jih morejo združeni narodi vzeti nase in eden najbolj kočljivih, kar so jih preživeli v vsaj sedanjí vojni.«

Predsednik kanadskega odbora za vojno izdelavo je govoril o pomorskem položaju in dejal: »Ogromno smo morali omejiti naš izvoz in uvoz in verjetno bomo morali omejiti tudi uvoz bistveno potrebnih surovin.«

Ogromen ameriški primanjkljaj

Buenos Aires, 1. jul. AS. Iz Washingtona poročajo, da izkazuje ameriški državni proračun primanjkljaj 20 milijard dolarjev. Prostovoljno zbiranje gumija so podaljšali do 10. julija, ker predsednik Roosevelt ni bil zadovoljen z doseženimi uspehi. Podaljšanje je naznanil notranji minister Ickes na sestanku s časnikarji, kjer je minister, ko je zapazil, da je dvorana za sestanek pokrita s široko gumijasto preprogo, to preprogo dal takoj zaseči.

Izjava madžarskega ministrskega predsednika

Budimpešta, 1. julija. AS. Ob prvi obletnici madžarskega vstopa v vojno proti boljševizmu je madžarski ministrski predsednik in zunanji minister Kallay imel pogovor z nekim novinarjem, v katerem je izjavil med drugim tudi tole: »Velike zmage, ki so jih dosegle sile Osi, potrjujejo, da se je vse to, kar mi je bilo svojčas povedano v Hitlerjevem glavnem stanu, uresničilo in da se vse napovedi uresničujejo druga za drugo po točkah. Skoraj z matematično natančnostjo so mi bili napovedani dogodki, ki se bodo razvili na bojiščih proti Sovjetom ter ugoden potek, po katerem bodo šli boji v Severni Afriki. Prepričan sem, da bo zmagoovit razvoj bojev v bližnjem poletju ustvaril še letos jasen položaj v Evropi in da bomo torej lahko začeli s preureditvijo celine.

Ves madžarski narod misli na to nalogo, kakor mislim jaz. Zato lahko trdim, da ni nobenega Madžara, ki resnično ljubi svojo domovino, a bi imel glede tega drugačno sodbo. Mi gremo za istimi cilji, to je za uničenjem boljševizma, proti kateremu se borimo z našimi nemškimi in italijanskimi zavezniki. Sodimo, da je ta boj naša dolžnost za varnost naše države in vse Evrope.

Angleži morajo varčevati

Rim, 30. junija. AS. Angleški minister major Gwilyn Lloyd George je objavil novo vladno naredbo, na osnovi katere je petrata plina, elektrike in tekočega goriva zločin.

Prva umetniška razstava, posvečena športu

15. julija se zaključijo prijave

Priznati moramo, da je dokaj težavna naloga, prikazati z umetniškim izrazom športni trenutek ali športni gib. Težka je podrobna rešitev take naloge zlasti za umetnika, ki se še ni v svojem dosedanjem delu približal športu niti kot delavca ali sodelujoč športnik, niti kot preprost občudovalec.

Umetnik ustvarja tisto, kar čuti. Zato laže in z večjim veseljem dela na umetniški, ki je navajen, kakor nekaj čisto novega. Toda nagib, ki je vodil organizatorje prve razstave, posvečene športu, je bil ta, približati umetniku športnemu življenju ne samo zato, da bi pridobili nove občudovalce športa in da bi našli umetnike, ki bi upodabljali dinamično silo športa in tako tudi ustvarili nov način praktičnega in estetičnega sodelovanja med dvema življenjskima silama našega sodobnega duhovnega in telesnega uveljavljanja.

Prav za tem morajo stremeti ljubljanski umetniki. Skušati morajo približati se novim virom umetniškega življenja in novim pobudam. Kakor že rečeno, naloga ni lahka, toda prav zato je tem bolj lepa in zanimiva za vsakega upodabljajočega umetnika, ki ima navdahnjenje in dobro voljo. Z zanimanjem pričakujemo ta poskus in zaupamo v umetniški in človeški čut naših umetnikov, ki so znali ustvariti umetnine tako velikih vrednot.

Vse interese opozarjamo, da se s 15. julijem zaključijo prijave za sodelovanje pri tej razstavi. Prijavnice je treba poslati prirediteljskemu odboru

na začasnem sedežu Zveze umetnikov in profesionalistov, Inženirske zbornice, Beethovnova 2.

Razstava bo obsegala naslednje dve glavni skupini:

I. Slikarstvo: a) slike v olju, akvarelu in temperi; b) risbe črno bele, lesorezi, ujedanke, grafike.

II. Kiparstvo: a) celotni kip; b) reliefi, medalje. Razume se, da se pod poudarkom športne inspiracije smatra slikarsko in kiparsko upodabljanje športnega giba ali dogodka v hipu njegovega viška, ali giba tipičnega po svojem agonističnem vzponu. Izključena pa bodo dela, ki se omejujejo na upodabljanje človeškega telesa v mirnem položaju in dela, ki ne označujejo športnega dinamizma, kakor tudi portreti znanih športnikov, če niso podani v zvezi z izvajanjem njihovih posebnih športov. Vsak umetnik se lahko udeleži razstave z enim ali več deli, vendar mora za vsako delo izpolniti posebno vpisno prijavnico.

Za razstavo so določene naslednje nagrade: za slikarstvo dve nagradi po 1000 lir in dve nagradi po 500 lir; za kiparstvo dve nagradi po 1000 lir in dve nagradi po 500 lir. Ne glede na nagrade, ki bodo priznane, je zagotovljen tudi nakup številnih umetniških del s strani oblasti in zavodov v Ljubljani in Kraljevini. Vse torej jamči za celoten uspeh te umetniške manifestacije. Videli bomo, če in kako bodo upoštevali povabilo umetniki, ki bodo s tem imeli tudi najlepšo priložnost, da si zagotove svojo bodočnost.

pokvarljiva živila se ne smejo pošiljati. Izrečno pa je prepovedano prilagati tobak in vse tobakne izdelke, knjige, časopise, pisma, nože, vilice, žepne nože, brije, vnetljive snovi in podobno. Paketi s tako vsebino se bodo zavrnili ali zaplenili, pošiljatelj pa se bodo ob ugotovitvi kazniviga dejanja ogradili vojaškemu vojnemu sodišču.

Paketom, ki niso namenjeni za P. M. 3200, se morata priložiti dve carinski deklaraciji.

Za vsak paket pobira IRK pristojbino 10 lir (deset lir).

Paketi se sprejemajo v proizvodnem oddelku IRK, Puharjeva ulica 2/I, vsak delavnik od 8 do 12.

Pošiljatelj izven Ljubljane lahko pošlje paket po pošti IRK avtonomni sekciji v Ljubljani, če upošteva ostala zgornja določila. Pošiljki naj priloži prejemnikovo pošto nakaznico kot dokaz, da so vplačali pristojbino 10 lir. Za znesek se lahko vplača tudi na ček, rač. št. 15-384 — Italijanski Rdeči križ, avtonomna sekcija v Ljubljani — priznanice na priložijo pošiljki.

starokatoliška cerkev ali njeni duhovniki, se ukinjajo.

Člen 3. Uradnim dejanjem, ki bi jih kljub prepovedi iz člena 1. opravili duhovniki te cerkve po uveljavitvi te navedbe, se v nobenem primeru ne more priznati državljansko-pravni učinek. Prav tako so neuporabne razporedne odločbe, ki bi jih sodišče omenjene cerkve izreklo po uveljavitvi te navedbe. Prepoveduje se poslovalcem katerega koli verskega in stanovskega uradnika poročati osebe, katerih ena je bila vezana s prejšnjim zakonom, ki ga je nato izreklo sodišče starokatoliške cerkve za razvezanega.

Člen 4. Kršitelji določb te navedbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, z zaporo do dveh mesecev in v denarju od 5000 lir po postopku, določenem v naredbi z dne 26. januarja 1942-XX št. 8.

Prenos poslov stanovskega uradnika na okrajne načelnike oziroma na ljubljanskega župana

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Člen 1. Okrajni načelniki, v ljubljanski občini pa župan, so pristojni za zapis rojstev in smrti in za poroke tako oseb, ki ne pripadajo zakonito priznani veroizpovedi ali verski družbi, kakor tudi oseb, ki pripadajo priznani veroizpovedi, za katero pa ni v Ljubljanski pokrajini verskega oblastva, upravičenega poslovati kot stanovski uradnik.

Najvišje cene za oglje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

Člen 1. Oglju, vilenemu in suhemu je določil Visoki komisar naslednje najvišje cene:

1. v prodaji na debelo: za stot 90 lir franko vagon nakladalna postaja;

2. v prodaji na drobno: razsuto, za kilogram Lir 1,30, v vrečkah za kilogram Lir 1,65 franko prodajalna, vsehvi vse take.

Člen 2. Kršitelji določb te navedbe se kaznujejo po postopku iz navedbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 z zaporo do dveh mesecev ali v denarju do 5000 lir. V hujših primerih se sme izreči poleg denarne tudi zaporna kazen. Izreči se sme nadalje začasni ali predlagati trajni odvzem obrtne pravice. Vselej se odredi zablomba blaga.

Določila za razdeljevanje in prodajo vina

V zvezi s št. 3. naredbe št. 96 Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino, objavljene v Slu-

benem listu št. 42 z dne 27. maja t. l., se sporoča, da veletrgovci in producenti smejo prodajati vino detaljstom in gostinskim obratom proti predložitvi »bonov«, ki jih interesi določi pri Sindikatu trgovcev z vinom, v to pravilno pooblaščen od Prevoda.

Mesečno količino za vsakega detaljista in gostinske obrate določa Sindikatski sam sorazmerno s količino, ki jo je posameznik prodal v letih 1940 in 1941.

Obstoječe in prijavljene zaloge vina mora Sindikatski sam navesti na »bonu« in jih vračunati pri nakazu.

Izšla je dalje v »Služenem listu« uredba o »Maksimalnih cenah za stavbeni in mizarski les« in jo bomo priobčili prihodnjič.

Drobne gospodarske

Iz trgovinskega registra. Vpisana je bila trgovina z lesom Turšič Ivan na Verdu. — Vpisane so bile nadalje naslednje izpremembe: Pri Centralni vinarni je bil izbrisan član uprave dr. Zupan Alojzij, vpisan pa dr. Lenček Ignacij. — Pri Kolinski tovarni hranil je bil vpisan član uprave Benda Metod. — Pri Prometni banki so bili izbrisani člani uprave dr. Ribarič Ivo, Cesar Ivan in Golob Roman, vpisan pa Skrbec Matija.

Iz združnega registra. Vpisana je bila Vzajemna nabavna in prodajna zadruga v Ljubljani, z om. jamstvom, člani uprave Železnik Ignacij, Boštjančič Jože, Mihelič Vladimir, Hočevar Antonija in Dovjak Alojzij. — Pri Kmetijski posojilnici Ljubljanske okolice je bil izbrisan član uprave in predsednik inž. Dušan Serneč, vpisan pa novi predsednik uprave dr. Vrtačnik. — Pri zadrugi Napredni tisk je bil vpisan član uprave dr. Pirkmajer Oton.

Dostava oblačilnih predmetov na dom. Visoki komisar je potrdil načelo, da morajo oblačilni predmeti, ki se prodajajo proti kartam, nakupovati in prevažati kupovalci sami, ki morajo imeti s seboj oblačilno karto, da dokažejo rednost nakupa, vključno temu dovolil, da kadar gre za obsežne predmete, preproge, kovečke, žimnice itd., smejo dobavitelji dostavljati po svojem osebu na dom kupcem te predmete, vendar morajo ob prevozu imeti prevažalci s seboj listek, ki je izdan iz matične knjige, to knjigo pa mora prej vidrati sindikalna organizacija.

Nove bančne podružnice v Italiji. — Na zadnji seji odbora za varčevanje in kredit, ki je bila te dni v Romi pod predsedstvom Duceja, je bilo sklenjeno, da ne bo mogoče več odsele odpirati novih bančnih podružnic v Italiji razen v krajih, kjer doslej še ni bilo nobene bančne podružnice. Nadalje je bilo sklenjeno na novo urediti predpis o poslovanju ljudski bank.

Pošiljanje poštnih paketov vojnim ujetnikom in civilnim vojnim internirancem

Po dogovoru med pristojnimi oblastmi je pošiljanje poštnih paketov vojnim ujetnikom in civilnim vojnim internirancem v taboriščih (konfinirani osebe v sodnih zaporih so izzeti) od 1. julija dalje poverjeno Italijanskemu Rdečemu križu, avtonomni sekciji v Ljubljani, ta urejeno kot sledi:

Vsi zgornji omenjeni paketi se smejo pošiljati samo po avtonomni sekciji IRK v Ljubljani. Vsak vojni ujetnik ali civilni vojni interniraneec sme prejeti mesečno po en paket do največ 5 kg brutto teže. Za paket naj se uporablja trpežen ovoj, razen škatlje še močan ovojni papir ali vrečevina in močna vrvica, predati pa se mora paket odprt. Na ovoju mora biti razločno napisano: ime, priimek in naslov prejemnika in isti podatki o pošiljatelja. Ob predaji mora pošiljatelj predložiti posebno izjavo z navedbo vsebine paketa in s podpisom. Lahko

Uradni razglasi

Policijska ura spet od 21. do 5. ure

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino v smislu kr. odloka z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, odst. v smislu odredbe z dne 29. junija 1942-XX, 135.

V soglasju s merodajnimi vojaškimi oblastmi odreja:

Od danes naprej bo v ljubljanski občini znova uveljavljena policijska ura od 21. do 5. Javni lokali bodo morali biti zaprti ob 20.30. Kršilci bodo kaznovani v smislu odredbe z dne 30. oktobra 1941-XX, št. 135.

Ljubljana, 1. julija 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

† Prof. dr. Fr. Ilešič

Danes, 1. julija ob 5 zjutraj je na internem oddelku Državne klinike umrl univ. prof. dr. Franjo Ilešič, znani slovenski literarni zgodovinar in publicist. Rojen je bil pri Sv. Juriju ob Ščavnici 30. jul. 1871 ter je bil veskozi odličen dijak v Mariboru kakor na univerzi v Gradcu, za kar je promoviral sub auspiciis imperatoris l. 1901. Bil je več let profesor na učiteljsko in gimnazijsko v Ljubljani, na kar se je l. 1911. habilitiral na zagrebškem vseučilišču za profesorja za slovenski jezik in književnost. Med vojno je kot predsednik Slovenske matice bil zaradi svojega rodoljubnega delovanja suspendiran od službe in prejemkov. Po vojni l. 1919. pa je bil imenovan za rednega univerzitetnega profesorja v Zagrebu, kar je bil do zadnjega, ko je kot sedemdesetletnik stopil v pokoj ter se preselil v Ljubljano, kjer je imel svojo vilo.

Prof. dr. Ilešič je bil do zadnjega zelo marljiv ter je napisal nešteto znanstvenih razprav iz vseh slovanskih književnosti v naših strokovnih listih ter tudi tujih. Zlasti se je vneval za poljsko književnost ter med Poljaki propagiral slovensko književnost, kakor tudi med Hrvati zlasti kot predsednik Slovenske Matice. Bil je dolgoletni predsednik Slov. prof. društva, urednik Slovana itd. Njegovo delo je bilo vse prežeto novega lirizma, ki pa se je že pred njim preživel.

Bil je velik idealist in izredno marljiv pisatelj. Naj počiva v miru!

Sprejem in oddaja brzojavk

S 1. julijem bodo stopile v Ljubljanski pokrajini v veljavo naslednje določbe na sprejem in oddajo brzojavk:

Odpošiljatelj brzojavk bodo morali dokazati svojo identiteto z italijansko legitimacijo, ki se ni zapadla. Kadar bo namesto odpošiljatelja oddajal brzojavko kdo drugi, bo treba predložiti legitimacijo odpošiljatelja in donalca.

Besedilo brzojavke se mora končati vedno z navedbami, predpisanimi po formularju brzojavke in je treba navesti stanovanje odpošiljatelja. Podpisana pa mora biti z istim podpisom, kot je na legitimaciji. Naslov odpošiljatelja bo del besedila in ga bo treba plačati.

Tudi prejemnik mora podpisati formular in navesti svoje osebne podatke. Brzojavke raznih uradov, zavodov in tvekd pa mora zastopati v besedilu fizična oseba, ki lahko dokaže svojo istovetnost.

Sprejem in oddaja zasebnih brzojavk v mestu Ljubljani bo dovoljen samo na pošti Ljubljana I, torej na glavni pošti.

Za vse druge informacije naj se interesi obrnejo na brzojavne urade.

Preklic priznanja starokatoliške cerkve

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Upošteva se, da ima v Ljubljanski pokrajini svoj sedež škofijski vikariat starokatoliške cerkve, podrejen hrvatski starokatoliški kuriji v Zagrebu, ki je bil priznan z odlokom pravosodnega ministrstva bivše kraljevine Jugoslavije z dne 27. decembra 1935 št. 337.

da ima ta cerkev neznatno število vernikov, med katerimi deluje, ker dopušča razpoko, zlasti v zakonskih stvareh, tako da je treba smatrati to delovanje za očitno nasprotujoče javnemu redu, kakor ga pojmuje in uveljavlja fašistična država, in katoliškemu izročilu prebivalstva Ljubljanske pokrajine.

Člen 1. Preklicuje se priznanje starokatoliške cerkve in se njena vodeča bogoslužna občina razpušča.

Na ozemlju Ljubljanske pokrajine je prepovedano javno izvrševanje starokatoliškega bogoslužja.

Člen 2. Vse dotacije iz proračunskih sredstev države ali javnih ustanov, katere so doslej uživali

Kronika diplomatskih zgodb in spletke:

DUNAJSKI KONGRES

Württembergski kralj jo je obiskal dne 7. oktobra. O tem obisku je policija takoj obvestil neki Schmidt, ki je še sporočil, da bodo v Schönbrunn kmalu priredili slovesnost, katere se bo cesarica Marija Luiza gotovo udeležila, vendar pa so pričakovali, da bo cesar Mariji Luizi udeležbo prepovedal.

K temu poročilu je vestni policijski uslužbenec še dodal, da Marija Luiza nikdar ni bila priljubljena na Dunaju in da jo dunajsko prebivalstvo le sovražil.

Zakaj? Ali ni bila tudi ona žrtev? Ali je ni opravičevala njena mladost vsaj deloma, ker se ni zavedala vsega tega, kar so ji pripravili?

Car Aleksander jo je večkrat obiskal. Izrazil se je, da je zapeljiva in sveža kot pomlad. Toda ruski car je bil precej nebržen in se gotovo ni spomnil, da bi jo vprašal, kakšna so njena čustva do soproga Napoleona.

Še manj pa se je pruski kralj Friderik Viljem potrudil, da bi spoznal njene misli. Zadovoljil se je s tem, da jo je občudoval. Rad se je pogovarjal z njo. Toda ta debelih Mariji Luizi ni bil zabaven drug.

Čisto drugačna je zadeva s princem Beauharnaisom. Oba sta bila tako povezana na Napoleona, da sta se lažje razumela kljub bi-

stveni razliki njunih položajev. Evgenij je bil včasih pobočnik svojega cesarskega očima in pri Mariji Luizi je lahko našel še spomin na dvor v Tuilerijah. V njeni okolici je še bilo nekaj oseb, ki so bile zveste Napoleonu. Gospa Montesquieu mu je nekega dne, ko se je igral z rimskim kraljem, malenholično rekla: »Bojim se, da hočete tega malega dečka popolnoma ločiti od očeta. Kar se tiče matere, se jim je to že posrečilo.«

Beauharnais je ni znal soditi. Včasih se mu je zadel Marija Luiza še pravi otrok. Marija Luiza pa se mu tudi ni upala zaupati. Evgenij je bil še preveč navezan na Bonaparta. Bil je med redkimi, ki so mu tudi v mislih ostali zvesti. Poleg tega pa je bil lep mož. Ta okolnost pa ima za Marijo Luizo svojo vrednost. O tem bi znal marsikaj povedati Amerle, ki je bil pod skritim imenom Forestiera v Schönbrunn tajnik bivše cesarice. Forestier je bil zelo vdan Napoleonu, saj je v bitki pri Lipskem izgubil v boju nogo za Napoleona. V tem trenutku najbrž niti Marija Luiza niti on nista vedela, kaj hočeta. Ni se spustila dovolj globoko v svoje srce, da bi tam prečitala svojo skrivnost. Mogoče se je bala stvari, ki bi ji odkrile njene nepravilnosti. Razumela pa je, da bi bila njegova navzočnost na dvornih prireditvah nerodna, ker so se slovesnosti vršile v proslavo Napoleonovega padea. Bila pa je tako mlada, da ni mogla razumeti, zakaj mora živeti tako enolično. »N hoditi s kurami spat. Rada bi šla v gledališče, kjer so v operi dajali Beethovnevega »Fidelija« in balet »Zofir in Flora«. V koncertnih dvoranah so izvajali Haydnovo simfonijo »Stvaritev svetla«, v gledališču Leopoldstadt pa je igrala Schutz igral tako dobro, da se mu je smejal ves Dunaj.

Najbrž je večkrat jokala v svojem zatišju, bila pa je tak otrok, da se ni mogla vedno upreti skušnjavi in nekega večera se je

Vsem, ki so ga poznali in cenili, javljamo, da se je za vedno poslovil od nas naš ubogi trpečni mož, oče, stari oče in tast, gospod

DR. FRAN ILEŠIČ

univerzitetni profesor v pokoju

V božje zavetje ga bomo spremili v petek, dne 3. julija t. l. ob 15. uri iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah v rodbinsko grobnico pri Sv. Križu.

Z njim bomo pri sveti maši zadušnici v sredo, 8. julija ob 8 v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana, Šabac, Zagreb, 1. julija 1942.

Ana, žena; Vanda, Milivoj, Svetozar, otroci; Jovo Perenčurić, Meta roj. Žužek, zet in snaha; Mirjana, Gordana, vnukinji.

skrila za okno velike cesarske dvorane v dvorni palači in tako skrivaj opazovala »Ples v maskah«, ki so se ga udeležili vsi dvorjani in najlepše ženske prenapolnjene avstrijske prestolnice.

Dolgočasnost pa je zelo nevarna. Ta je postala največja Neippergova zaževnica.

Neipperg je v začetku Marijo Luizo spoštoval tako, kakor je to zahteval njen visoki položaj. Kmalu pa se ji je začel rahlo vsiljevati. Bil je lep mož, vkljub obvezi, ki jo je stalno nosil, ker ni imel desnega očesa. Francoski pesnik Chateaubriand je hvalil njegovo lepoto, še bolj pa je bila zanj navdušena pisateljica de Stael. Meneval je tisti čas zapisal besede, da je Neipperg zelo dobro vzgojen, da zna lepo govoriti in da je poln talentov. Bil je dober godbenik in je zvečer redno prirejal glasbene prireditve. Marija Luiza je navadno igrala na kitaro, Neipperg pa je prepeval s svojim lepim glasom.

Ne da bi se dobro zavedala, je Marija Luiza prišla pod Neippergov vpliv in njeno življenje v Schönbrunn se je počasi umirilo in uredilo. Svoji prijateljici, gospe de Crenville, je pisala v tistih dneh: »V svojem tistem kotu sem zelo srečna. Mnogo sem pri svojem sinčku, ki postaja iz dneva v dan večji in je vedno bolj ljubezniv.«

Njene dolžnosti so bile takšne, da se je morala vedno bolj trgati iz svoje osamelosti in sprejemati razne osebnosti. Ker je tedaj bil na Dunaju slikar Isabey, se je pri njem začela učiti slikanja. Isabey je ravno tedaj slikal »sejo kongresa« in sploh je imel polne roke dela. Vendar pa si je rad odtrgal nekaj ur, da je učil cesarico, ki je bila pridna učenka. Naslikal je tudi portret Marije Luize.

(Dalje.)

Ob petletnici smrti nadškofa Jegliča

Danes, 2. julija, je minilo pet let, kar se je zgrudil v Stični, zadet od kapi, naš veliki apostol in vodnik — nadškof Jeglič. Stori je ta svoj poslednji korak hitro, odločno, nenadno, kakor je storil rad ob največjih odločitvah v svojem življenju: v molitvi in samoti je premislil, pretehtal, potem pa planil... Ni umrl kot hirajoč starček ponoči na postelji, obdan

Nadškof Jeglič govori na mladinskem zborovanju

od svojcev, ki naravnega konca že dolgo pričakujejo — zgrudil se je, ko se je dani, stojel in sam, pripravljajoč se na svoje vsakdanje delo. Ni se še odpočil od svojega zadnjega nastopa na mladinskem taboru v Celju, ko je bil navdušen tisoč in tisoč slovenskega ljudstva za junško vztrajnost v borbi za našo krščansko omiko, in v njegovo molitev pred sveto daritvijo, ki jo je mislil opraviti kakor navadno v svoji kapelici, so se gotovo s spominom na prelepo celjsko prirediteljevalce tudi podobne bodočih tako veličastnih zborov, kjer bi zopet mogel potegniti z mladeniškim ognjem svoje duše za seboj slovenska srca. Pa je tiho prišla božja poslanka in ga odvedla s seboj, kjer ni več borb, marveč samo večno življenje in slava — delež junakov, ki so v vojski zoper slabosti, krivice in hudobijo na svetu neustrašeno do konca ostali v prvi vrsti. Junak je bil nadškof Jeglič in Gospodar nad življenjem in smrtjo mu je naklonil smrt junaka. Ni padel daleč za bojiščem, na zasluženem počitku, v miru starih let, ki minevajo v počasnem ugašanju dušnih in telesnih sil, naveličan sveta, njegove neodoljive lepote in strašnih brezov ter zank — zrušil se je, vzravnal, v kratkem odmoru po enem svojih zmagoslavij, ki je bilo njegovo zadnje na zemlji, sam, kakor je sam vsak junak, ki za njim vre številna vojska, on pa je vedno daleč pred vsemi, nedosežen in nedoumljiv ter vedno opri tle nase in na glas božji v svoji veliki duši...

Naš veliki apostol in vodnik, naš veliki videc! Ko smo ga videli in slišali na govorniškem odru v Celju, si pač nismo mogli misliti, da ga živega vidimo zadnjikrat in da nam govori kakor oče Jakob svojim sinovom na smrtni postelji. Njegov govor je bil kakor oporoka moža, ki je v sivi starosti narodu hotel še nekaj povedati, da mu ne bi morda vest očitala, da ni dovolj učil, do zadnjega branil božjega kraljestva. In je govoril o velikem času, ki je in ki ima kmalu priti. Ali smo takrat — pred petimi leti — razumeli njegove preroške besede? »Živimo v velikih časih kakor nikoli! Naš čas je velik... Kako strašno se je hudobija razpasla na vseh straneh!... Povsod zahteva od mnogih, da dajo v najhujšem trpljenju življenje za našo vero. Koliko so jih že usmrtili ob najstrašnejših mučenjih, prav kakor v prvih dobah krščanstva!... Toda imeli bomo še hujše čase! Hudobija bo še rastla... Tudi pri nas na Slovenskem je že začela s svojim groznim delom. Upam pa, da vas ta hudobija ne bo niti zapeljala niti uplašila, ampak da se boste z vso krepostjo uprli njenemu prodiranju. Ne bojmo se! Satan ima že svojo fronto, pa ima tudi Kristus svojo fronto. Toliko pogumne mladine, toliko mož, to je Kristusova fronta... Zrasli smo v močno armado, ki se bo uspešno uprla hudobnim silam. Bog sicer dolgo pusti, zato da nas do dna preizkusi, ali smo njegovi ali ne. Toda mi smo se njemu pridružili in bomo pri njem vedno ostali... Hujše čase moramo od slovenskega naroda odpahitati kolikor mogoče daleč proč, zato se moramo pač zadovoljiti z

ostali, pa naj pride nad nas kar koli, tudi če bi morali postati celo mučenci. Po robu se moramo postaviti hudobnim silam, da se bomo izognili njihovim strahotam. Tako bomo veliki dočkali velike čase...«

Danes vse to razumemo. Veliki videc nas je hotel pripraviti na čase, ki imajo priti, sam pa je odšel, da kot veliki naš zaveznik prosi za nas, da ne omagamo, marveč veliki dočkamo velike čase...

V obsmrtnem spominu na našega velikega videa in zavetnika naj nas objame dvojna misel. Misl namreč na Jegličev življenjski optimizem, ko nikoli v življenju ni obupal, marveč delal in molil, trdno uverjen, da je z njim božja pomoč. Kajrat je vse obupavalo, on ni nikdar obupal. Nobeno nasprotovanje, nobeno preganjanje, nobeno hudo obrekovanje ga ni moglo zlomiti, ukloniti... Njega ni nobena stvar potrla preko mere, čeprav so ga bolela bridka razočaranja, težke krivice, podlosti, ki so mu jih povzročali nasprotniki. Bolelo ga je, a potreti se ni dal. Njegovo čudovito zaupanje v Boga je bila njegova življenjska moč. Kolikokrat je pribežal v svojo kapelo strit in »križaj ga« obsut, pa se je vračal neupognjen in močan od svojega Boga... Sprejemal je udarce za udarce, pa molil in delal in — zmagal... Njemu ni bilo treba nobene opore, razen Boga; njegov edini voditelj mu je bila vest; nobenega drugega zakona ni poznal ko zavest, kaj je dolžan resnici. S tem orožjem je branil in ču-

Ljubljana, 1. julija.

Danes je v Ljubljani umrl dr. Gustav Gregorin, bivši poslanec in senator ter nekdanji ugledni slo-

† Dr. Gustav Gregorin

venski publicist. Pokojnik spada v generacijo tako imenovanih »Mladoslovenec«, ki so proti koncu prejšnjega stoletja pričeli z novo politiko.

Rodil se je 10. aprila 1860 v Sessani, gimnazijo je študiral v Triesteju, kjer je maturiral 1878, pravo je študiral na Dunaju in v Graecu, kjer je promoviral 1887. Najprej je bil koncipient v Sessani, nato v Postumii, leta 1890 je otvoril v Sessani samostojno odvetniško pisarno, leta 1891 ka se je že preselil v Trieste. Bil je izvoljen v občinski svet v Triesteju, pa tudi v deželni svet. Med prvo svetovno vojno je odpotoval v London, po svetovni vojni pa se je vrnil v Ljubljano. Udeležil se je tudi leta 1918. konference v Ženevi. Ves ta čas je živahno publicistično deloval.

Po svetovni vojni se je v bivši Jugoslaviji zelo bavil z gospodarskimi vprašanji. Že pred vojno je bil med soustanovitelje bivše »Adrianske banke« (Banco Adriatico) v Triesteju, po prvi svetovni vojni pa je sodeloval pri fuziji te banke z bivšo »Podunavsko banko« v Beogradu v skupno »Adriatsko-podunavsko banko«.

V bivši Jugoslaviji se je udeleževal političnega življenja le v toliko, da je bil leta 1933. imenovan v senat bivše kraljevine Jugoslavije, vendar pa je to mesto zavzemal le malo časa. Splošno se v dogajanja predzadnjega in zadnjega časa ni spuščal, ter je živel osamljeno na svojem domu na Cesti Viktorja Emanuela. Javnost ga je poznala po njegovih zaslugah in pa po njegovi splošno znani korektnosti. Vsekakor je bil pokojni dr. Gustav Gregorin mož, ki sodi v zgodovino našega ljudstva in kot takemu naj mu bo ohranjen časten in trajen spomin!

Kako si pripraviš dober domači čaj

Toliko pridnih obiralk in obiralec naše lipe že dolgo vrsto let niso imele. Vsi si hočejo nabrati čim več cvetja, pa ne samo za zdravljenje katarjev in prehladov, marveč ga kuhajo namesto pravega čaja. Pa tudi s koruznimi žgančki in s polento je lipov čaj kar dober, ko je mleka bolj malo.

Ni pa nam potrebno, da jemljemo za nadomestilo pravega čaja le lipovo cvetje, saj imamo ravno pri nas vse polno rastlin, ki izobno nadomestujejo tako po barvi, vonju in okusu pravi čaj. Treba je le poznati prave rastline in nabrane zeli pravilno pripraviti in shraniti, pa imamo za zimo lahko vse polno dobrih in okusnih čajev.

Podjetni trgovci so že izrabili pomanjkanje čaja in so pričeli prodajati pod različnimi naslovi razne čajne mešanice, ki so sestavljene iz naših navadnih rastlin, a po okusu skoro ne zaostajajo za praviim čajem. Tem mešanicam pa primanjkuje bistvenih sestavin pravega čaja (cofeina — theina, theobromina in theophyllina), ki dajo poseben okus in vplivajo tudi na človeško živčevje. Največ teh lastnosti oziroma snovi ima pri nas božje dreve (ilex aquifolium), ki pa je zaščiten. Vendar v današnjih časih ne smemo biti preveč izbiri in se moramo pač zadovoljiti z

vsem, kar nam nudi narav. Zato menda ne bo odveč, ako izdamo nekaj navodil, kako pripraviti dober domači čaj brez vsakih stroškov, ker si vse rastline lahko nabereimo sami in kako pripravimo čajne mešanice, da zadobe pravilno barvo in okus.

Najbolj so pri nas uveljavljeni čaji iz lipo-vega cvetja, jabolčnih lupin, rdečih gozdnih jagod, robidnic, malin, šipka, bezgovih jagod, slozenovec itd.

Za lipov čaj vzamemo dve pesti cvetja na liter vode in kuhamo čaj tako dolgo, da dobi lepo zlatorjavno barvo. Za skodelico jabolčnega čaja potrebujemo 1 žlico na drobno zrezanih in posušenih jabolčnih olupkov. Posebno okusen čaj pa dobimo iz olupkov aromatičnih jabolč. Zato ne zametujmo jabolčnih olupkov! Čaj iz posušenih rdečih gozdnih jagod je izredno okusen, zdrav in prijetnega vonja. Iz listov robidnic in malin dobimo dober aromatičen čaj, vendar lahko rabimo samo one vrste robidnic, ki imajo stebila in glavne žile rdečkaste, močno trnjeve in čijih listje je temnozeleno. Nekateri hvalijo tudi šipkov čaj, ki ga pripravimo iz očiščenih razpolovljenih in posušenih jagod. Pred uporabo moramo šipek namočiti vsaj za 6 do 12 ur.

Križ

Kdor zdaj rad posluša nauk o križu in se po njem ravna, se mu ne bo bati, da bi zaslišal tedaj večno obsodbo.

To znamenje križa bo na nebu, ko pride soditi Gospod.

Tedaj bodo vsi služabniki križa, ki so se v življenju ravnali po Križanem, stopili z velikim zaupanjem pred Kristusa sodnika.

Zakaj se torej bojiš zadeti križ, ki nas vodi v nebeško kraljestvo?

V križu je zveličanje, v križu življenje, v križu obramba pred sovražniki; v križu je mir nebeskih sladkosti v križu moč uma, v križu veselje duha; v križu je vsa krepost, v križu popolna svetost.

Ni zveličanja duši, ne upa večnega življenja razen v križu.

Zato zadeti svoj križ in hodi za Jezusom, in šel bo v večno življenje.

On je šel pred teboj in nosil svoj križ in umrl za te na križu, da bi tudi ti nosil svoj križ in želel umreti na križu.

Zakaj, če z njim umrješ boš z njim tudi živel. In če si mu tovariš v trpljenju, mu boš tovariš tudi v slavi.

Hodi, koder hočeš, išči, kar ti drago, ni je višje poti zgoraj, ni je varnejše zdolaj, kakor je pot svetega križa.

Včasih te bo Bog zapustil, včasih bližnji nadlegovali, in kar je hujše, dostikrat boš sam sebi nadležan; in vendar ne bo nobene pomoči ne tolažbe, da bi se rešil ali si olajšal; dokler Bog hoče, boš moral trpeti.

Bog namreč hoče, da se učiš trpeti bridkost brez tolažbe in da se popolnoma njemu vdaš ter iz bridkosti še ponižnejši izideš.

Križ je vedno pripravljen in te čaka povsod. Ako voljno nosiš svoj križ, bo tudi tebe križ nosil in te privedel do zaželenega cilja, kjer bo namreč konec vsega trpljenja, dasi ga tukaj ne bo.

Ce ga nevoljno nosiš, si nalagaš breme ter se še bolj obtežuješ; nositi ga pa vendar moraš.

Ako se znebiš enega križa, najdeš gotovo drugega in morebiti še težjega.

O, motiš se, motiš, če kaj drugega iščeš kakor trpljenje, zakaj to minljivo življenje je polno nadlog in s križi zaznamovano krog in krog.

Kdor pa križ radovoljno sprejme, se mu izpremeni vsa teža bridkosti v zaupanje v božjo tolažbo.

Ko bi bilo za zveličanje ljudi kaj boljšega in koristnejšega kakor trpeti, bi bil Kristus to gotovo pokazal z besedo in dejanjem.

(Iz knjige Tomaža Kempčane: Hoja za Kristusa (II, 12) v prevodu dr. Aleša Ušeničnika, ki je izšla pred kratkim pri Ljudski knjigarni.)

Zanimivo je, da lahko čaj iz slozenovec — ajbiš — izdatno izboljšamo, ako kanemo par kapljic limonovega soka v čaj. Slozenovec vsebuje precej sluznatih snovi, ki so zoprnega okusa, ako pa dodamo limonove kisline, postane čaj jako okusen in prijetno dišeč.

Posebno okusen, zdrav in prijetno dišeč čaj dobimo iz sledečih čajnih mešanic:

1. mešanico sestavimo iz enakih delov listja robidnic (majavgust), rdečih gozdnih jagod (maj — junij) in črnega grozdja (junij — julij).

2. mešanica sestoji iz listja borovnic (junij — julij), malin (junij — julij), češnje (maj) in črnega grozdja (junij — julij).

3. mešanico sestavimo iz listja breze (maj), jerebike (julij — avgust), breste (maj), vrbe (maj) in nekaj vodne mete (junij — avgust).

4. mešanico pripravimo iz listja robidnic, cvetja lipe, brusnice (julij — oktober), cvetja navadne rese (avgust) in nekoliko poprove mete.

5. mešanico, ki ima nekoliko ostrejši a fin okus priredimo iz cvetja črnega trna, trobentice (oba maj — junij), listje božjega dreve (maj) in vrboveca — epilobium (julij).

Za posamezne mešanice vzamemo enake dele omenjenih rastlin. Po okusu pa dodamo še timijana, rožmarina ali prvenca. V oklepaju tiskani meseci znajo časi nabiranja.

Mnogo pridobi čaj na vrednosti, če nabrane rastline (posamezne mešanice ločeno) primerno prekasimo. V ta namen zdeljemo nabrane rastline, ki pa morajo preje oveneti (a ne posušiti!), v primeren zabojček ali vrečko in močno obtežimo. Vse postavimo na toplo mesto (na zapeček ali pa na drug, a ne vroč prostor na štedilniku, kjer pustimo, da se listje godi 7—14 dni. V zabojčku pa še enkrat tako dolgo. Seveda je ta čas odvisen od zrelosti listja, stisnitvenja in toplote. Ko se je listje dovolj prekasilo, ga dobro posušimo na razprostrtem papirju in shranimo.

Imenovanja pri Pokrajinskem korporacijskem svetu

Za predsednika Pokrajinskega korporacijskega sveta je Vis. Komisar imenoval comm. dr. Edvarda Bisio, za podpredsednika Ivana Mohoriča, glavnega tajnika Trgovinskoindustrijske zbornice, za strokovnjaka pa dr. Atlija Apollonija, ki je doslej deloval na VIII. oddelku Vis. komisariata.

težilo približati se živemu človeku in tako v književnosti ustvarjati v znamenju novega objektivnega realizma.

Svojsko mesto v slovenski moderni prozi zavzema pisatelj Miško Kranjec, ki je obogatil slovensko književnost z novimi motivi iz življenja slovenskega ljudstva v Prekmurju, kjer se z domačimi motivi prepletajo tudi madžarski elementi. Pseudonim Prežihov Voranc in novelist Janez Jalen nadaljujeta v slovenski književnosti z vedno večjim poglobljanjem v socialno problematiko slovenskega življenja.

Geraldinjeva antologija iz slovenske proze prinaša karakteristične primere posameznih pisateljev, večinoma priznanih in zrelih pisateljskih osebnosti. Ti dobro predstavljajo v glavnih črtah položaj slovenske proze in seznanjajo čitatelja z življenjem slovenskega naroda. Tako nam je lahko za vzor, z kakšnega gledišča je treba gledati na sestavljanje antologije iz slovske književnosti, ako se hočemo reprezentirati v tuji besedi pred inozemstvom.

Po dosedanjih prevodnih delavnosti K. Geraldinija moremo pričakovati, da nam poda v slovaščini še druga dela iz slovenske književnosti, kar ne bo na škodo naših literaturi. S tem se izpolni tudi zahteva, da se v prevodni književnosti ne moremo orientirati samo k literaturam velikih narodov, temveč da začnemo iskati tudi bisere majhnih literatur, zlasti še, ker smo tudi mi samo majhen narod.

Circikova naslovna slika je po svoji simboliki zelo izrazita.

Tako predstavlja dr. Ambruš Geraldinjevo antologijo slovenske moderne proze slovaškemu bralcu. Sodeč po teh imenih je Geraldinini skušal dobro publicirati moderno slovensko književnost, dasi pogrešamo nekaj važnih imen. S tem je napravil delo, za katero mu bomo Slovenci hvaležni.

KULTURNI OBZORNIK

Antologija slovenske proze v slovaščini

Znani slovaški pesnik in tajnik Matice Slovaške Koloman Geraldini, ki je pred leti živel v Ljubljani, je svoj čas izdal že zbirko slovenske lirike v slovaškem prevodu (Pesmi izpod Triglava 1940) ter prevod Sedmakovega rezanskega romana Kaplan Martin Cedernac s karto Rezijske. Zda pa je priredil prevod antologije slovenske proze, ki jo je nazval »Za križem« in je izšla pri Matici Slovaški (I. 1942., strani 254; cena 30 Ks). Knjige nimamo v rokah, zato ne moremo natančno poročati, katere novele posameznih pisateljev so prevedene, zato poročamo samo zanimivo oceno drugega našega prijatelja dr. Jožefa Ambruša, asistenta na slovaški univerzi. Izšla je v centralni slovaški reviji Slovenske Pohľady (št. 6—7) in je že sama nekakšen informativni uvod v slovensko moderno prozo, kakršnen manjka antologiji. Takole piše dr. Ambruš:

»Slovenci so uživali pri nas vedno velike simpatije. Saj so nas vezali spomini na čase Velikomoravske države, zbliževala nas je jezikovna sorodnost, h kateri se je gisil še poudarjeni slovaški temelj vsaj od romantizma, a zadnjih dvajset let je nas Slovaške vezalo na Slovence prijateljstvo tudi zato, ker nam je ta majhen narod, po številu manjši kakor smo mi Slovaki, imponiral s svojo visoko kulturo, poleg tega pa tudi s svojo usodo, ki je bila prav taka kot naša, vedno odvisna od številčno močnejšega partnerja.

In prav mlada generacija na obeh straneh je bila tista, ki je težila za tem, da te stare

prijateljske simpatije realizira vsaj z izmenjavo akademikov v okvirju svojih dijaških organizacij (tako Ustredje slovenske študentstva v Bratislavi in Slovenska dijaška zveza v Ljubljani).

Od slovaške strani je dozdaj to študijsko izmenjavo najboljšje izkoristil K. K. Geraldini, ki je v kratkem času izdal že dve knjigi iz slovenske književnosti ter ji zdaj dodaja še tretjo antologijo moderne slovenske proze »Za križem«. (Ob tej priliki dodajamo, da je tudi dr. J. Ambruš veliko storil za naše poznanje med Slovaki, saj je več informativnih člankov in primerno črtic napisal za slovaške dnevnike ter več referatov za strokovne časopise, poleg tega pa v svojem seminarju bere tudi Cankarja ter tako propagira slovensčino na univerzi.)

Geraldini ni vzel v svojo antologijo samo avtorjev iz časa po svetovni vojni, kakor se dogaja pri podobnih antologijah iz tujih literatur. Svetovna vojna ni namreč imela na razvoj slovenske proze tako odločnega pomena in vpliva kakor na književnost drugih narodov. Zato je Geraldini pravilno začel antologije slovenske proze z Ivanom Cankarjem, ki je sicer umrl v dneh svetovnega prevrata 11. decembra leta 1918, pa je postavil s svojimi deli temelj za razvoj vse slovenske moderne proze. Ta ni samo izšla iz Cankarja, temveč se je pri njem tudi šolala ter še danes živi iz njegovega dela. Geraldinijev izbor slovenske moderne proze predstavlja izsek od Moderne, katere mejnik predstavlja pri Slovaki — Ivana Krasko, pa do sodobnosti; seveda samo v najtipičnejših literarnih pojavih.

Ivan Cankar (1876—1918) je predstavljen z osmimi črticami (ne pove pa, s katerimi) ter je izbor dober, ker je Cankar pri nas znan večinoma samo po črticah z materinskimi motivi, tako da ta izbor jasno kaže bogatejšo različnost Cankarjeve tematike. Tudi zato je tre-

ba ta izbor podčrtati, ker je v njem težnja, prikazati Cankarja, zavedajočega se bede lastnega naroda in človeštva; njegovo bistvo oko, še ostrejši intelekt in otroško srce. To so črte, s katerimi je dovolj izrazito nakazan celoten temelj Cankarjeve osebnosti in njegovega lepovednega dela. Ker se te in podobne črte in novele Ivana Cankarja pojavljajo sporadično že dve desetletji po naših revijah ter nedelj-skih prilogah dnevnikov, ki imajo radi Cankarja prav zaradi njegovega nežnega in globokega psihologiziranja, bi bilo želeli, da bi ta »magnus parens« slovenske proze prišel na slovaški knjižni trg tudi s svojimi večjimi deli ali celotnimi zbirkami novel in črtic.

Iz Cankarja je izšel in postal njegov epigon Fr. Ks. Meško (1874), ki si osvaja bralca bolj s svojim sentimentalnim lirizmom kakor pa umetnostjo. V izboru Geraldinija je dobro predstavljen s tipično novelo Starka, kažoč srečno ljubezen ter mirno življenje zakonskega para, ki ga razdira blazna hči.

S svojim duhovnim pojmovanjem stoji blizu Mešku drugi slovenski duhovnik — pisatelj F. S. Finžgar (v antologiji je napačno skrajšano njegovo ime J.), ki se pa razlikuje od Meška po globokejšem in ostrejšem pogledu na socialno problematiko slovenskega vsakega življenja. V slovaščini imamo preveden že njegov roman »Pod svobodnim soncem«, ki naj bi bil nekako posnemanje historičnih skladb Sienkiewiczja. Finžgarjeva novela Naš vsakdanji kruh je tipični primer njegovega pisateljevanja, ki je v koncepciji grajeno na nasprotjih dobrega in zlega ter je idejno prežeto z globoko ljubeznijo in iskrenim razumevanjem za bolečine slovenskega kmetskega človeka.

Mimo epigonov Ivana Cankarja je zrastle pred svetovno vojno novo pokolenje, ki je sicer organsko izhajalo iz Cankarjeve tradicije, toda namesto psihologizirajočega spiritualizma

Droblne novice

Našim naročnikom!

Današnji številki »Slovenca« so priložene položnice. Vljudno prosimo cenjene naročnike, da se jih blagovolijo čimprej poslužiti.

Zlasti v današnjem času je redno plačevanje naročnine velike važnosti za nemoteno izhajanje časopisa. Vsak, kdor redno plačuje naročnino, je tudi zavarovan za 3800 lir za primer smrtne nesreče!

Koledar

Četrtek, 2. julija: Marijino obiskanje; Proces, mučenec; Marcija, mučenica; Oton, škof; Svitun, škof.

Petek, 3. julija: Trifun, mučenec; Evlogij, mučenec; Heliodor, škof; Leon II., papež — prvi petek.

Osebnostne novice

— Poročila sta se na praznik sv. Petra in Pavla g. Hinko Gračner, računski kontrolor, in g. Slavka Selan, uradnica pri Visokem komisariatu, oba iz ugledne družine. Priči sta bila g. Ivan Kunst, strokovni učitelj, in g. Ludvik Gračner, uradnik. Poročni obred je opravil g. kanonik Josip Šimenc. Novoporočencema želimo veliko srečo!

— Duhovne vaje za duhovnike. Ker so vsa razpoložljiva mesta v Domu duh. vaj v Ljubljani za prvi tečaj že zasedena, prosimo čim prej prijavo za drugi tečaj, ki bo od 20. do 24. t. m. Naslednji tečaji so objavljeni v Škofijskem listu str. 33. — Vodstvo Doma.

— Julij je začel z lepim vremenom. V torek po noči je sijala polna luna. Noč je bila lepa in jasna. V sredo zjutraj se je zbirala nad barjansko ravnino gosta megla, ki je stala visoko. Kmalu je izginila. Prvi julij se je uveljavil z lepim vremenom. Lahko pa tudi rečemo, da je junij končal s prav takim vremenom. Jutra so hladna. V sredo zjutraj je bila najnižja jutranja temperatura +11,6° C. V torek popoldne je bilo primerno vroče, ko je bila dosežena maksimalna dnevna temperatura +25° C. V juniju so bili najbolj vroči dnevi od 7. do 12. junija. Prvi dan, 7. junija, je termometer dosegel +30,8° C, zadnji dan vročine, dne 12. junija, pa je bila najvišja dnevna temperatura +29° Celzija. Junij pa letos še ni dosegel tako visoke dnevne temperature kot letošnji maj, ko je bilo 19. maja kar +31,6°. Pred dobrimi šestimi leti je junij dosegel rekordno vročino dne 28. junija, ko smo imeli kar +38° C. Prvi julij je bil lep in sončen. Barometer je dosegel stanje 765,5 mm.

— Kdo mora imeti osebno izkaznico? Okrožno sodišče ljubljansko je te dni izreklo zanimivo končno sodbo o vprašanju, kdo mora imeti v smislu navedbe Visokega komisariata osebno izkaznico. Občina na deželi je pozvala nekega občana, da si preskrbi osebno izkaznico v smislu navedbe Visokega komisariata. Občan se njenemu pozivu ni odzval. Občinski urad ga je prijavil pristojnemu okrajnemu sodišču zaradi prekrška člena 9 omenjene navedbe. Pred prvimi sodnikom se je ta občan zagovarjal, da je slep, da je vedno priklenjen na dom in kadar ima pota zunaj doma, mora imeti seboj vodnika, ki pač za njega odgovarja. Okrajno sodišče ga je oprostito z utemeljitvijo, da potrebujejo le zdravi ljudje osebne izkaznice. Državno tožilstvo je proti oprostiti sodbi prijavilo priziv v zaščito zakona in da se doseže končno veljavna interpretacija določil o osebnih izkaznicah. Okrajno kot prizivno sodišče je o tej stvari nedavno razpravljalo. Prizivni senat je izposloval pri Visokem komisariatu uradna pojasnila, kako se naj tolačijo določila navedbe o osebnih izkaznicah. Visoki komisariat je okrajnemu sodišču podal pojasnilo, da so od nabave osebne izkaznice oproščene le one osebe, ki jim dejansko osebno ni mogoče preskrbeti si identitetne izkaznice, tako med drugimi kaznjenci po zaporih in bolniki, ki stalno živijo po raznih zavodih (v umobolnicah in hiralnicah). Prizivni senat je na osnovi pojasnila Visokega komisariata razveljavil prvo oprostito sodbo in slepega občana obsodil zaradi prekrška po čl. 9 odnosno 10 omenjene navedbe o osebnih izkaznicah na 100 lir denarne kazni, pogojno za 1 leto. Javnost bo zanimala ta sodba okrožnega kot prizivnega sodišča, da si ljudje vedo pač preskrbeti od Visokega komisariata predpisane osebne izkaznice.

— Dobro nadomestilo za prašičjo krmo. Dandanes moramo štediti povsod in gledati, da čim bolj pravilno obrnemo eloherno zrno, ki nam ga da mati zemlja. S prašičjo krmo moramo biti letos še bolj previdni kakor lani, zakaj predvsem in v prvi vrsti pridejo koruza, krompir, ječmen in podobno v poštev za človeško prehrano, saj bomo v ta namen potrebovali celo peso, rumeno kolerabo in korenje. Seveda, če hočemo imeti lepo rejeno prašiče, ne smemo štediti pri njih s krmo, toda dajati jim moramo predvsem tisto, kar ne pride za človeško prehrano toliko v poštev. Prašičerejci ne smejo postati

malodušni, češ da nimajo prave živinske krme, zlasti ne za prašiče. Če doslej so si znale naše pridne gospodinjice pomagati, ko nabirajo »skrbino«, medvedovo tace, regrat, trpotec in podobna zelišča, ki predstavljajo lep prispevek k prehrani prašičev. Po naših travnikih, ob potih in stezah raste polno take zelenjave, ki je sicer gospodinjari nič preveč radi ne gledajo, saj pomeni zanje nadležen travniški plevel, toda za prašičji kotel je kar nekaj izvrstnega. Na jesen pa ne smemo pozabiti na žolod in žir, ki nudita obilno izvrstne krme za prašiče, enako tudi buče, medtem ko bomo pečke buč porabili za olje.

— Za ukradeno mlo — 3 mesece. Naše ljubljanske gospodinjice, v prvi vrsti perice, se živahno zanimajo za dobro pralno mlo. Nekatere so ga začele za domačo porabo doma same izdelovati ali bolje kuhati, toda recept varujejo kot strogo gospodinjinsko tajnost. Nelegalni trgovci se skušajo tudi s milom okoristiti, nekateri pa iščejo zalogo mila, da bi si ga na protizakonit način prisvojili in ga spravili v denar. Zadnji pot je ubral neki možkar, ki ga je bil kot pomožnega delavca sprejel ljubljanski inženir-kemik, lastnik obratovalnice za izdelavo pralnega mila. Iz malega raste veliko! Ta pregovor se je uresničil pri inženirjevem obratu. Mlo je šlo dobro v promet. Bilo je vedno po maksimalnih cenah na prodaj interesentom. Ker se je obrat vidno širil, je bil inženir naposled primoran najeti nekaj pomožnih delavskih moči, med katerimi je bil tudi starejši mož, ki je izrazil inženirjevo zaupanje in začel skrivati odnašati kose mila. Ta nepošteni posel pa je bil naposled odkrit. Bil je možkar Tone aretiran in z njim se 3 pomagati — starejši maloletniki. Pred malim kazenskim senatom je bil Tone obsojen na 3 mesece in 10 dni strogega zapora zaradi zločina tatvine 276 kosov mila v vrednosti 1.656 lir, dva njegova pomagača sta bila pogojno obsodena na manjši zaporni kazni, tretji pa je bil oproščen.

Ljubljana

1 Mesečna rekolekcija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 3. julija. Začetek točno ob 5 popoldne. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vljudno vabljeni. — Vodstvo.

1 Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije poziva vse letošnje osmošolce maturante, da se danes ali jutri zanesljivo zglašajo sami ali njih starši (skrbniki) v ravnateljstvo pisarno od 8—13 ali od 16—18. Pisarna je v I. nadstropju uršulinskega samostana, vzhod iz Nunske ulice. — Ravnatelj.

1 Kongregacija Marije Pomočnice pri Sv. Jožefu priredi namesto vsakoletnega romanja na Rožnik letos svoje romanje k Mariji Pomočnici na Rakovnik. Sestanek v četrtek ob pol 7 zjutraj pri karlovškem mostu. Sv. maša bo ob 7. Predstojništvo.

1 Ravnateljstvo šole Glasbene Matice opozarja vse svoje gojence, da dvignejo v pisarni spričevala, letno poročilo in od društva poklonjeni izvod muzikalij za jubilejno leto 1942. Pisarna posluje dnevno od 9 do 12 in od 15 do 18.

1 Na uršulinski vadnici v Ljubljani bo vpisovanje v prvi razred še 2. julija, od 8—12.

1 Živilski trg. Živahno je bilo vrvenje v sredo, 1. julija, na živilskem trgu. Na izbiro je bilo mnogo stročjega fižola, uvoženega iz Goriške. Bilo je tudi precej uvoženih kumar iz Goriške in tudi domačih iz Trnovca. Na izbiro je bilo domače cvetače. Razne povrtnine je bilo v veliki zalogi. Med sadjem so se pojavile uvožene hruške po 10 lir kg. Na prostoru za gozdnate sadeže je bilo mnogo borovnic. Na Golovcu so borovnice dobro obrodile. Tudi nekaj rdečih jagod je bilo. Drugače je živilski trg kazal običajno sliko.

1 Ovalnih pomaranč je še vedno dovolj. Medtem, ko je običajnih pomaranč v Ljubljani že davno zmanjkalo, ker je pač minila sezona zanje, pa so v Ljubljani še vedno na razpolago ovalne pomaranče, izvrstne iz Sicilije, ki pravni ne zaostaja za nekdanjimi znanimi »Jaffa« pomarančami. Te pomaranče drže dolgo, tja do božiča in jih gospodinjice prav radi kupujejo. Nekatere moti nekoliko zelenkast poudarek v barvi, kar pa seveda ni znamenje, da pomaranča ne bi bila zrela. Cena tem pomarančam je maksiimirana.

1 Nekateri so začeli kopati kot oreh debel, še nedozorel krompir, posebno veliko škodo pa delajo tudi že tatovi na krompirjevih njivah in njivicah. Zato opozarjamo prebivalstvo, da mora krompir popolnoma dozoreti, ker je nezrel krompir klikor toliko strupen in zdravju zelo škodljiv. Posebno oslabelemu želodcu in črevesju nezreli krompir lahko povzroči hude težave ter ima uživanje nezrelega krompirja lahko tudi nevarne posledice. Na drugi strani pa moramo obvarovati krompir, da se odebeli in popolnoma dozori, saj moramo na vse načine skrbeti, da bomo imeli čim več pridelka. Tavo opozarjamo, da bo oblast z vso strogostjo

zatrla tatvino krompirja in drugih poljskih pridelkov, lastnikom vrtov in njiv pa polagamo na srce, naj v lastnem in v interesu splošnosti ne kopljajo nezrelega krompirja.

1 Hidranti mestnega vodovoda so namenjeni izključno javni potrebi, predvsem za gašenje požarov ter morajo biti zato vedno z brezhibnim stanju. Zato je v interesu vseh hišnih posestnikov, da morebitne take pregreške takoj naznanijo mestnemu vodovodu ali pa bližnji policijski stražnici, da bodo krivci primerno kaznovani. Pri tem pa opozarjamo vse prebivalstvo, zlasti pa hišne posestnike in lastnike ter najemnike vrtov, da je jemanje vode iz požarnih hidrantov zasebnikom strogo prepovedano in tudi kaznivno. Dalje vabimo vse prebivalstvo, naj morebitne defekte na hidrantih in sploh na vodovodnem omrežju, kjer bi puščalo vodo, takoj javijo mestnemu vodovodu.

Iz Novega mesta

† Franc Kovačič. V najlepših moških letih je omagal in padel pod koso ledene žene smrti. V času, ko bi ga njegovi stanovalski tovariši najbolj potrebovali, ko bi ga najbolj potrebovala njegova družina, njegovo posvetilo, njegova obrt. Na povelje Najvišjega se je preselil v boljše domovino, ko je komaj izpolnil 47 let. Pokojnik je bil vedno mož na mestu. Kar je rekel, je držalo. V njegovih besedah ni bilo laži ali prevare, zato je njegova beseda tudi nekaj veljala, zlasti pri njegovih stanovalskih tovariših. Kot sin mlinarja in žagarja se je rodil v Hribu pri Stopičah. Komaj je zapustil šolske klopi, že se je ves posvetil delu v očetovem mlinu in na žagi. Prva svetovna vihra tudi njemu ni prizanesla ter v telo vsadila kal bolezn. Leta 1919. se je poročil s hčerko uglednega novomeškega mlinarja Bojanca ter prevzel mlin in žago »pod skalco«. S svojo soprogo Marijo je ves čas živel v najlepšem soglasju. V zakonu se mu je rodilo petero otrok, dva sinova in tri hčerke, katere sta z ženo vzgojila v katoliškem duhu, s katerim sta bila prepojena tudi sama. V nekaj letih je gospod Kovačič preuredil ves obrat, zadnja leta pa je mlin in žago uredil na električni pogon, tako da je v času suše ni bil vezan na vodno silo in je lahko spustil vso vodo naprej drugim mlinom v obratovanje.

Lučka njegovega življenja je dogorela, njegov čas je iztekel. Stopil je pred svojega Stvarnika, da položi obratun svojega življenja, ki ne bo težak. Dne 24. junija ob pol dveh je izdihnil pri popolni zavesti, ko je še prejel sv. Popotnico. Njegova duša naj v miru počiva, izmučeno telo pa naj se odpočije v domači zemlji, katero je tako ljubil. — Obrtništvo mu bo ohranilo trajen in časten spomin, prizadeji družini pa naj bo na tem mestu izrečeno najgloblje sožalje v imenu vsega obrtnega stanu!

Delavni čas v krojaški delavnici Adama Franca je od 30. junija do 15. avgusta od 6 do 13.

Z Gorenjskega

Odlikovanje. Gauleiter dr. Rainer je preteklo soboto v veliki dvorani državnega namestnika v Celovcu razdelil med nameščence zasedenega ozemlja in uradnike javne službe različna odlikovanja. Poleg tega so prejeli razni učitelji in učiteljice zlati ozir. srebrni častni znak za zvesto službovanje.

Govorilni dnevi pri pravni posvetovalnici. Prva pravna posvetovalnica v nemški delavski fronti na Gorenjskem so se pričela. V torek, 30. junija, so bila posvetovalnja pri krajevnem vodstvu v Škofji Loki in pri krajevnem vodstvu delavske fronte na Jesenicah.

S Spodnjega Stajerskega

V Mariboru je umrl v starosti 69 let kolarški mojster in hišni posestnik Franc Fras. V Studenih pri Mariboru je umrl delavec sin Ladislav Papež, v Leitersbergu pa hčerka vlakovojke Franca Potočnika.

Iz Hrvaške

Letošnji novomašniki v zagrebški nadškofiji. V nedeljo, na praznik sv. Alojzija, je hrvaški metropolit in zagrebški nadškof prevz. dr. Alojzij Stepinac ob asistenci vseh zagrebških kanonikov podelil v zagrebški stolnici mašniško posvečenje 19 absolviranim bogoslovcem. Po cerkvenem opravilu so bili novoposvečeni duhovniki zagrebške nadškofije gosti nadškofa dr. Stepinca, ki je z njimi prebil ves nedeljski popokan.

Priznanje branilcem Borče. Hrvaško časopisje poroča, da je poglavnik podelil najvišje odlikovanje, ki ga je dosedaj dobil kak hrvaški kraj od njega. Borčani so se sami branili polne tri mesece ter so odbijali vse napade sovražno hrvaške države. Zato jih je poglavnik 151 odlikoval. Med odlikovanci so tudi dve ženi ter en vitez, ki je od poglavnika dobil zlato kolajno za hrabrost. Prejšnji teden so Borčani dobili tudi kredit pet milijonov kun, ki ga bodo porabili kot podporo za zboljšanje materialnega stanja tamošnjih vaštanov.

Hrvaški notranji minister dr. Artuković je pod okriljem svojega ministristva ustanovil poseben državni urad za pobijanje zločinov.

Razširitev umobolnice v Vrabču. Hrvaška vlada je za razširitev in modernizacijo umobolnice v Vrabču odobrila kredit 40 milijonov kun. Umobolnico bodo z odobrenimi krediti znatno razširili in bodo tako ustvarili možnost za postavitev tisoč

novih postelj. Pri tej bolnici bodočasoma postavili tudi dom za duševno začeto deco.

Socialni katolicizem. Pod tem naslovom je izšla v Zagrebu knjiga, ki jo je izdal Veliko Križarsko bratstvo. V knjigi so objavljena poglavja o nauku katoliške Cerkve za ureditev človeške družbe ter encikliki: Rerum novarum in Quadragesimo anno ter zgodovinski govor av. Očeta Pija XII. Knjiga stane 25 kun ter jo je mogoče naročiti pri Velikem Križarskem bratstvu v Zagrebu, Palmotičeva ulica 3.

Iz Srbije

Imenovanje pomočnika prometnega ministra v Srbiji. Na predlog prometnega ministra je srbska vlada imenovala za pomočnika prometnega ministra inž. Branimirja Ivanovića, svetnika ravnateljstva srbskih državnih železnic Beograd-Jug.

Dom maloletnikov v Belgradu. Belgrajska občina se je odločila sezidati moderen dom, v katerega bo lahko spravila vso mladino, ki nima doma prave vzgoje in nadzorstva.

Za okrožnega načelnika v Kraljevu je srbska vlada postavila Marinkovića, polkovnika v pokoju.

Nad 8000 ljudi se je udeležilo pred kratkim manifestacijskega shoda v Švrljigu v Srbiji, na katerem so vsi zborovalci poudarjali svojo vdanost sedanji srbski vladi in nastopali proti vsem tistim, ki so narodu pripravili sedanjo nesrečo.

Skrb za kmeta. Prejšnji glavni ravnatelj Pošte hranilnice v Belgradu dr. Milorad Nedeljković je imel pred dnevi v Šabcu predavanje o gospodarskih problemih in finančnem položaju bivše Jugoslavije v primeri s sedanjim stanjem v Srbiji. Govornik se je bavil najprej z načinom izvedbe agrarne reforme v prejšnji državi ter propagiral načrtno in konstruktivno poljedelsko politiko. Samo tako bo mogoče premostiti jezo, ki obstoja še vedno med vasjo in mestom. Govornik priporoča tudi mešanstvu ljubezen in razumevanje do vseh potreb delovnega kmečkega ljudstva, ker bo samo tako našlo pot do njihovih sre.

SPORT

Plavače bo zanimalo...

da je mednar. plavalna zveza potrdila nove rekorde Anni Kapellove v prsnem plavanju: 200 m prsno 2:55,5 (19. marca 1941 v Düsseldorfu), 400 m prsno 6:08,2 in 500 m prsno 7:43,4 (11. maja 1941 v Düsseldorfu).

da je istočasno potrdila tudi evropski rekord Šveda Björna Borga: 200 m prsno v 2:10,8 in 400 m prsno 4:46,4.

da je zmagal pri drugem delu dunajskega plavalnega prvenstva na 100 m prosto Adalbert Winter s časom 1:05,8 min in da je potisnil favorita Krumholza na drugo mesto.

Šport v kratkem

Maribor—Rosenthal 4:4. Mariborski Rapid je imel v nedeljo v gosteh nogometno enajstorico iz Rosenthala. Na prireditvi, katero je obiskalo 400 gledalcev, so igrali Mariborčani v začetku nad vse uspešno, proti koncu pa jih je tempo, ki so ga sami narekovali, izčrpal. Mariborčani so vodili že s 3:0. Po odmoru pa so se zahodni Stajerci znašli in poslali Mariborčanom prav toliko golov v mrežo, kolikor so jih sami prejeli. Izid je bil 4:4.

Znamemu boksarju Walterju Neuselu je zadil naslov nemškega poklicnega prvaka teške kategorije. Izval je Adolfa Heuserja na dvoboj, ki se je vršil v nedeljo v Hamburgu. Zanimivo borbo je prišlo gledat okrog 20.000 gledalcev. Bilo je nekaj napetih prizorov, dvoboj pa je končal z neodločenim izidom in Heuser je obdržal še nadalje naslov državnega prvaka.

Dunajčani igrajo sedaj za pokal Baldurja von Schiracha. V nedeljo sta igrala FC Wien in Wiener Sportklub. Zmagal je FC Wien z izidom 2:1. Tekmo je gledalo 12.000 oseb.

V metanju kladiwa je padla zadnja nedeljo znanka visoke mednarodne vrednosti. Nemeč Storch ga je pognal 37,38 m daleč. V naglici nam je ušlo večerjati, da smo kladivo zamenjali z diskom. V metu diska bi bila Storchova znanka vsakakor nekaj, kar je za enkrat še nemogoče. Precej let bo poteklo, preden bomo čitali o metanju diska na take razdalje.

Nogometni naraščaj azzurov se pripravlja na dvoje mednarodnih srečanj. V nedeljo, 5. julija, bodo igrali v Budimpešti, štiri dni pozneje pa v Zagrebu.

Zgled švedskega kralja Gustava, ki je tudi v visoki starosti navdušen igralec tenisa, ni ostal brez vpliva na ostale visoke kroge. Iz Švedske poročajo o nekem teniškem turnirju pri katerem je sodelovalo moštvo evangelijskih duhovnikov, načelnik moštva pa je bil sam škof. Tudi škof je nastopil v igri v dvoje.

Gustav Wagner, petkratni nemški državni prvak v skakanju s palico, je padel na vzhodnem bojišču. Desetkrat se je udeležil mednarodnih atletskih dvobojev kot član nemškega predstavnika, najboljši rezultat je bil postavil leta 1931 v Amsterdamu, ko je zvišal državni rekord na 4,12 m.

Dve produkciji Glasbene akademije

Tretja sklepna produkcija Glasbene akademije je bila posvečena komorni glasbi. Kot prvi je nastopil čelist Poljanšek Ivan z Marcelovo sonato v a-molu za violončelo in klavir. Poljanšek ima že lepo stopnjo tehnike na svojem instrumentu; posebno dobro mu pojd dolgosapne kantilene, ki niso v prvi vrsti preračunane na tehniko, pač pa more izvajalec pokazati ob njih čut za fin ton in za doživljeno glasbeno izražanje; dinamično stran skladb je Poljanšek lepo izdelal; pač pa so bile mani zadovoljive hitre pasaže, v katerih je bil ton še brez pravega zvoka, kar je bilo opazno posebno na piano mestih; tudi intonacija je bila v višinah včasih malo nejasna. Z vztrajnim delom bo Poljanšek na instrumentu, ki ga prištevamo med izrazno nadelikatneše, dosegel še lepe uspehe. Pri klavirju ga je obzirno spremljal Cvetko Ciril. — Corellijevo sonato za violino in klavir v C-duru je zaigrala Stanič Jelka, ki jo poznamo že iz prejšnjih nastopov. S tem nastopom je znova potrdila dobro mnenje, ki so si ga poslušalci o njeni igri ustvarili. Res se ni mogoče pri njej govoriti o vrhuncu tehnike ali o popolni brezhibnosti izvajanja. Vendar ima za svoja leta že nenavadno stopnjo tehnike in, kar je skoraj še večje važnosti, prirojen čut za svoj instrument. Če se bo po-

* Pri poročilu o prvih dveh produkcijah je bilo v naslovu obkrajeno pomotoma tiskano: Prva (druga) produkcija Glasbene Matice, namesto: Glasbene akademije.

svetila študiju z vso skrbjo, bomo dobili v njej izvrstno violinsko virtuosino. Na klavirju jo je spremljala Burger Ana. — Heydnov trio v C-duru za klavir, violino in violončelo so zaigrali Cvetko Ciril, Stanič Jelka in Poljanšek Ivan. Skupna igra je bila dosti dobro izdelana, tudi v Heydnov slog so se dobro vživeli. Plastična in tematična izdelanost skladbe je bila prilično dobro podana. — Zaključno točko, dva stavka iz Dvojakovega klavirskega kvarteta v Es-duru op. 78 so odigrali: Ogrin Ksenija, Gregorc Jurij, Žizmond Janez in Poljanšek Ivan. Pokazali so iste pozitivne strani v izvajanju kot so bile omenjene pri prejšnji točki. V povštev je treba seveda vzeti dejstvo, da tako šolsko združenje ni stalno, iz česar z neko nučnostjo sledi, da medsebojna povezanost, ki more biti le sad dolgotrajnega skupnega dela, več ali manj trpi. Tudi ne more biti skladba, ki zahteva skrajno mero tehnične spretnosti in muzikalne poglobljenosti, v vseh otenkih izrčno podana po združenju, ki je le bolj slučajne narave. Vendar pa ne glede na to, samo po sebi postavljene težkoče lahko rečemo, da so se izvajalci potrudili in dali izvajani skladbi čim popolnejši izraz.

Izvedba komorne produkcije je bila poverjena izrednemu profesorju Glasbene akademije Janu Slaisu. Poleg svojega rednega pedagoškega dela se posveča s svojimi gojenci že več let tudi študiju komorne glasbe. Lepi uspehi, ki jih kažejo v tej panogi umetnostnega udeleštovanja njegovi gojenci, so v prvi vrsti tudi njegovi uspehi. Odobravanje, s katerim so prejeli številni poslušalci izvajanja nastopajočih, je veljalo tudi njemu.

Četrta produkcija je imela mešan spored.

Pogrešali smo vsaj eno točko iz domačega glasbene literature, ki bi jo bilo možno brez težave dobiti. Ta ali ona skladba sporeda bi se dala brez škode nadomestiti z enakovredno domačo skladbo. Tudi te strani produkcij bo treba posvetiti več pozornosti. — Komar Janez iz šole docenta Marijana Lipovška je svoji dve točki odigral mehko in s pravilnim dinamičnim izrazom. V izvajanju smo pogrešali nekoliko več življenja; možno je tudi, da sta mu skladbi nudili premalo prilike, da bi se bolj razživel. — Gregorc Jurij iz šole prof. Slaisa je Händlov sonato odigral s pravilnim razumevanjem za Händlov slog. Gregorc, ki je že v zaključnih letnikih Glasbene akademije, kaže samostojnost v nastopu, gotovost v tehniki in vpogled v notranjo zgradbo skladbe, ki ni brez pomena za nje pravilno izvajanje; v hitrih pasajah, kar velja zlasti za njegovo drugo točko, včasih izgubi oblast nad tonom; zlasti prazne strune izstopajo iz celotne igre. Pri Händlu kakor tudi pri koncertu Wieniawskega ga je s finim čutom spremljal prof. J. Ravnik. — Pianistka Suhadolnik Jelka je Beethovno sonato op. 14, št. 1 tehnično dobro in globoko občuteno odigrala; zlasti je lepo nakazala arhitektoniko skladbe. Z ozirom na to, da je igrala v večjem prostoru kot je šolska soba, bi dinamično v splošnem lahko za nekaj stopenj dvignila. — Stritar Nada iz šole ravn. Betetta ima svetel, lirčno barvan sopran; v intonaciji je jasna, v koloraturi dokaj dobra, kar je dokazala zlasti v Delibesovi ariji iz opere »Lakmé«. Vendar je bilo opaziti, da i ton ni bil tako prost in polnozvočen kot sicer, čemur je lahko krivo nerazpoloženje, lahko dosti težka druga skladba, lahko tudi običajna šolska trema, kar

je vse prehodnega značaja. Spremljal jo je na klavirju Hubad Samo. — Kot zadnja je nastopila Ogrin Ksenija iz šole prof. J. Ravnika, ki je zaigrala Beethovnovih 32 variacij v c-molu, ki so zgrajene na kratko, izrazito temo, preračunane pretežno na tehniko in v naglem menjavanju hitijo mimo poslušalca. Pianistka jih je odigrala plastično in tehnično dovršeno.

Naslednjih dveh produkcij se podpisani zaradi tehničnih ovir nisem mogel udeležiti.

M. T.

† Dr. Josef Páta. V Prazi je umrl 24. junija znani slavist, vseučiliški profesor dr. Josef Páta, ki je imel edino v Evropi stolico za lužiško-srbski jezik in literaturo na bivši Karlovi univerzi. Za Slovence je bil zaslužen zato, ker je bil med velikimi čestitci našega F. Ks. Meška ter je več njegovih knjig prevedel v češčino in napisal o njem več študij. Tudi je poročal v češke dnevnike o vseh slovanskih slavističnih publikacijah ter je bil tudi velik prijatelj Bolgarov. O njegovem delu za slovansko književnost med Čehi bomo še poročali.

Prvi petek v juliju je sedmi v vrsti devetih zadostilnih prvih petkov, ki jih obhajamo Slovenci. Udeležimo se pobožnosti julijskega prvega petka y čim večjem številu!

Nekaj za mlada srca

Razburjenje na okenski polici

»Le pogledaj sestra, kako so me spet očistili in kako se sonce zrcali v meni! Kako se lesketam!«

»Ti se lahko smeješ, k tebi pride sonce zmeraj najprej. A zato ostane pri meni najdelj.«

»Ali si mi nevoščljiva, sestra?«

»Jaz? Saj to tudi mene očistilo!«

»Jaz, jaz sem pa zares nevoščljiva, je ne nadoma nekdo zabundal v pogovor sestrice. Prestrašeni sta zažvenketali obe šipi na oknu — obe sestrici — in desna je vzkliknila: »Jo, gospod Kaktus! Gospod brundar!«

»Brundar gori ali doli, ve prozorni gospodični! Pa je vendarle nesramno, kako ravnaš z menoj. Vaju venomer brišejo, name se pa nihče ne spomni.«

»No, no, gospod Kaktus, je dejala leva šipa, »saj vendar vidim, da vas vsak dan zalijejo!«

»Saj to je tisto! Preveč vode mi dajejo! Saj bom še segnil!« je razjarjeno vpil Kaktus.

»Jaz pa umiram od žeje,« se je odzval tanek glasek.

»Lejte si no, gospa sobna Lipa! Vi, gospa, spet govorite z menoj?« je dejal Kaktus. — Sicer pa, kaj se pravi, umiram od žeje? Tega jaz sploh ne razumem.«

»Jaz tudi ne,« se je vmešala Fuksija v pogovor. »Jaz pa niti več ne vem, kam bi devala vso to vodo, ki mi jo vsak dan dajejo. Sicer nimam take debele kože kot gospod Kaktus in lahko izločim marsikatero kapljico skozi reže svojih listov, vendar, kar je preveč, je pa preveč.«

»Preveč raste in brez dvoma bom še slabokrvna.«

»Sploh pa,« je rekla Lipa, »ali ni trapasto, da so postavili mene, ki ne prenesem pekočih sončnih žarkov, v sredo okna, a gospoda Kaktusa, ki nima nikoli dovolj sonca, pa so dali v najbolj temen kot?«

»Tako je, gospa. Vi zares razumete, kako me žeja po soncu,« je ganjen dejal Kaktus.

»Jaz pa sploh mislim,« je rekla gospa Pelargonija, »da se mi vsi prav po otročje vede. Vsi bi morali biti složni in drug za drugega, ne pa, da se pričkam in jezika drug na drugega. Saj nam vsem tukaj ni dobro in vem, da tudi gospodični Kapucinki ni dobro, čeprav nobene ne črhne. Ali ni tako, gospodična?«

»Le nikar ne mislite, da ne čutim z vami in da hočem biti zase! Lejte, vsak dan obračam svoje liste k soncu — in vsak dan me prestavijo in obrnejo. Ljudje prav nič ne vedo, da

se zelo mučim, ko se moram vsak dan spet iznova obračati k soncu. Le pogledjte, kako sem vsa prerasla. Zdaj bo že kmalu večer in do smrti sem utrujena!«

»Tako je!« je zavpil jezno Kaktus. »Vsi trpimo. In prav je imela gospa Pelargonija, ki je dejala, da moramo složni živeti mi vsi, ki se skupno mučimo na tej polici. Rajši se hudujmo na ljudi! Veste kaj? Ker sem tu edini možki, bom vse naše pritožbe napisal in jih objavil. Menda bom vendar dobil kakšnega založnika.«

»Zvrstno!« so soglasno vzkliknili in nastal je velik hrup.

»Torej po vrsti! Gospa Pelargonija — govorite!«

»Prav. Jaz torej ne morem prenesti žgočih sončnih žarkov, ker mi opalijo liste. Potem še to, da je prst v mojem lončku povsem izrabljena. Na vsak način sem potrebna gnoj. Oblanice so me pred dvema letoma zelo osvežile.«

»V redu. Pa vi, gospa Lipa?«

»Tudi jaz ne morem prestajati prehude sončne svetlobe. In vsak dan moram imeti veliko, zelo veliko vode.«

Stavbe na koleh

O našem Ljubljanskem barju vemo, da je bila tod nekoč sama voda, velikansko jezero in da so ondaj v stavbah na koleh bivali ljudje.

Dolgo je že odtlej, odkar so živeli ti ljudje; najmanj 3000 let. In prav razumljivo je, da je bilo v pokrajinah, kjer je bil povsod en sam pragozd in kjer je grozilo nešteto nevarnosti, vprav takšno bivanje prav prijetno. Hiše so stale na močnih lesenih stebrih, dva metra nad vodno gladino. Narejene so bile iz bičja in ilovice, pokrite s slamo, krog in krog hiše so bili mostovi, od sosedov do sosedov pa mostovi, oziroma brvi. Kar številne vasi so bile posejane po vodni gladini, pa ne samo pri

Noben sovražnik se ni mogel brez čolna približati, in če se je približal, ga je bilo že od daleč videti.

nas, na Ljubljanskem barju, marveč tudi po severni Italiji, Madžarski, Avstriji, Švici, Irski in prav daleč v severno Nemčijo. V stavbah na koleh so bivali ljudje pač jako sami zase. Noben sovražnik se ni utegnil približati brez čolna, in če se je približal, ga je bilo že od daleč videti, saj na vodi ni nobenega skrivališča.

V teh naselbinah so ljudje bivali pač več stoletij. Mnoge od njih so bile še obljude, ko so Rimljani kolonizirali naše kraje.

Dandanes vemo prav dobro, kakšno življenje so imeli ti ljudje. Poznajo njih živež, njihovo orodje, orožje in vse, kar so imeli. Tako prijetno jim je moralo biti, ko so lahko vse, kar jim je bilo v napolje, pometali v vodo, tako smeti, odpadke, ostanke jedil in vse, kar se jim je potrla. Vse je sprejemalo vase močvirno jezersko dno in je skozi stoletja ostalo v njem ohranjeno, kakor v brezračnem prostoru, tako da ni moglo segniti in razpasti. Kasneje je bilo treba le razkopati barjanske tla in jih dobro preiskati, da je prišlo vse na dan. In tako se je zgodilo, da smo našli v barjih celo krpe oblek, platno in volno in rogovičnice iz ličja.

Izkopali so nešteto lončenih črepinj, kosti jele- nov, divjih prašičev, rac in drugih živali, ki so jih v kuhinjah ljudje iz stavb na koleh pripravljali za kosila in večerje. Celotna žitna zrna so prišla ohranjena na dan. Takrat so poznali pšenico, ječmen in proso.

Jako zanimivo je zvedeti, kako so ti ljudje s časom napredovali. Najprej so imeli le kamnitno orodje, kamnitne sekire in konice sulic in pušice in le eurovo, sivo lončeno posodje. A pozneje so dobili v višjih, torej mlajših plasteh barja meče,

»No — in gospodična Fuksija?«

»Naj me nikar tako ne zalivajo in me naj dajo na sončni prostor. Druga si ne želim.«

»Kaj pa vi, gospodična Kapucinka, kaj vam leži na duši?«

»Prosim, da me ne bi vsak dan obračali, potem bom že zadovoljna.«

»Zelo ste skromni. Zdaj pa moje zahteve: Prvič: manj vode. Drugič: več sonca. Tretjič: drugo prst. Četrtič: nov lonček. Petič: peska! Peska sem potreben, ne pa da čepim v mastni ilovici. Kriz božji, ali sem nemara kakšna barjanska rastlina? Jaz, Kaktus?«

»Če vas pa ljudje ne bodo poslušali, in medve misliva, da vas ne bodo, kaj pa potem?« sta vprašali obe šipi.

»Potem bo pa polomijal! Tedaj se bomo uprli!« je zavpil Kaktus na ves glas.

»Ne, dragi moj,« je povzela Pelargonija, »veste, kaj bomo storili? Drugo leto ne bomo nič več cveteli. S tem bomo ljudi najbolj kaznovali.«

»Zvrstno! To je pa imenitna misel! Tako bomo storili,« so soglasno izjavile vse cvetlice. Nato so se sklenile, da bodo odslej složno živele. Kaktus pa je potegnil svoje korenine iz segnite zemlje in je šel, da bi poiskal dobrega založnika.

Ce boste kdaj zagledali njegovo pisavo, pa vse prav dobro preberite in si zapomnite! Upajmo, da bodo imele potem naše cvetlice lepše življenje. Upajmo!

Ovce

Ali ste že videli kdaj ovce, kako slede svojemu pastirju? Pravi, da so to najbolj pohlevne živali, ki se približajo vsakemu človeku. Pa ni res. To govorijo tisti, ki ne poznajo živali, tisti, ki nikoli niso živeli med ovčami v gorah, kjer živali bolj od človeka čuti nevarnost. Tam med skalami preživljajo ovce poletne mesece, same iščejo pašo, od plazu do plazu plezajo same. Kdor ni videl ovac v gorah, ne more vedeti, da je ta žival mnogo bolj pametna in ne pozna njihovega tankega sluha in čuta.

Bili smo že otroci, pa smo se že plazili po skalah. Vsa meseca je bilo treba oprezovati za ovčami. Po budih nevihtah v gorah, ko se je rušilo kamenje in so skale drle v dolino, se je dostikrat zgodilo, da se je ubila ova. Poznali smo vsako ovco že od daleč. Morda je to čut gorjanca ali pa čut otroške navezanosti na živali.

Spomniti, ko je izginil sneg, smo gnali ovce v planino. Ko nam je na predvečer stari oče povedal, da bomo šli v planino, smo se razveselili. V naša otroška srca se je naselila tesnoba, ki jo človek čuti pred velikim dogodkom. Saj bomo šli s starih otročev v planino! V staji ne bo več meketanja, ne bomo več nosili soli našim ovčkam, ne bomo več božali mehkih volnenih glav. Ovce bodo šle v planino in uživale svobodo v čistem planinskem zraku, mulile bodo travo po jaskah in same iskale hrane. Le od časa do časa jih bomo šli pogledat in jim nesli soli.

Ko smo zjutraj vetali, so bile že ovce zbrane na dvoru. Ni nas zbudilo njih meketanje, zbudila nas je krb, da ne bi bili prepozni. Saj je bilo tako lepo iti s starih otročev, ki nam je povedalo toliko čudovitih, pokazal vsako rastlino in razložil njihovo čudovito moč. Stara mati nam je naprtila mnogo dobrot. Črna kruha in suhega mesa, pa še posušenega sadija. Bilo je živčava in klepetala, da so bili doma veseli — nas vsaj ves dan ne bodo slišali. Stari oče si je natresel soli v platneno vrečko.

Odhajali smo skozi vas. Oknice so bile že zaprte in spali so povsod. Le pri kakih hišah je že pripravljal gospodar klajo za živino, tu pa tam je gospodinja odhajala v hlev na molžo. Ko smo dospeli pod klanec, kjer se odcepi pot proti planini, je stopil stari oče pred čredo, mi smo se pa uvrstili za njo. Naredili smo križ in prosili dobrega Očeta za varstvo. Ozka in strma je pot. Ovce so se preivalje in pehale med seboj, mi pa za njimi. Ni nas utrajala pot navzgor, naše mlade noge so nas nosile. Ustavili smo se sredi poti »Pri macesnu«. Tam je star macesen, ki ga je pred desetletji upognil vihar. Da, upognil ga je, a ni ga prelomil. Od tam je razgled po dolini, cela vas se vidi in mala cerkev v rebrji. Sonce je pošiljalo prve žarke po gorah, ki so se lesketale v čarobnih barvah. Po letih, ko sem zopet hodila v planino, sem se ustavljala pri starem macesnu. Vse je bilo isto, vas pod menoj in gora okrog nje. Moj spomin pa mi je ušel nazaj v otroška leta. Na starega očeta sem se spomnila, ko je postal na poti, ogrnil janko in dejal:

»Tako, otroci, tu se bomo odpeli,« in sedel na upognjeni macesen. Se stoji macesen, starega očeta pa ni več. Tam pri cerkvi spi, ob zidu je njegov grob. Zre proti planini, proti pašnikom, ki jih je poznal tako dobro, kamor je vodil ovce in vnuke z njimi. Spomnila sem se dobrega starega župnika, ki spi na vaškem pokopališču. Tudi on zre v planine, tako drage njemu in nam.

Ko smo šli naprej, je spela naša pot med grmičevjem in kamenjem čez plaz. Dospeli smo do ograde velikega pašnika. Zameketale so ovce, saj so poznale to ogrado, poznale so pašnik. Pri bajti nas je že čakal pastir, saj je vedel, da pridemo. Upehane ovce je spravil v stajo, mi pa smo posedli okrog ognjišča. Iz kotla na ognjišču je dehtel vonj po koruznih žgancih, ob kupu pepela je stal lonec mleka z lepo emetano. Ko smo se najedli, smo odgnali ovce v reber, nakar smo se vrnili k pastirju.

Mnogokrat smo se vračali. V poletnih mesecih, po nevihtah smo hodili v planino, iskali ovce. Našli smo jagnjeta, ki jih prej ni bilo. Lepo je bilo takrat, ko nas je stari oče priganjal:

»Le splezaj na skalo in pogled, če jih boš videl od tam.« Tako smo se plazili po kamenju in grušču, po skalah, ob osušenih strugi potoka.

V jeseni, ko je prihajal mraz, so prignali ovce v vas. Zopet so se nastavile v staji in njih meketanje je bilo za nas najlepša pesem.

Kadar vidim ovce, se spomnim na starega očeta, na njegove lepe pravljice, ki nam jih je pripovedoval v senci gorskih čokov ali za pečjo v zimskih dneh. Spomin nanj je lep in kadar se vračam, ga obiščem pri grobu. Pogovarjam se z njim kot takrat, ko smo bili otroci, ko smo iskali varstva pri njem.

Še vedno hodim v planino, pokličem ovce, ki se strnejo okrog mene. Ob njih mehkih glavah pozabljam na vse drugo. Le mir je okrog mene, lepota planin, sonce in meket ovac spremlja moje misli.

z več špranjami, v katere se da zatakni slonokožen klinček. Treba je dati uri še pravilno lego, nakar pade na soncu senca klinčka na kazalo, opremljeno s črticami, ki označujejo ure in tudi še krajše časovne enote.

nože, sekire, okraske iz bron, torej iz kovine, ki je mešanica cinka in bakra. Našli so celo livarno, kjer so vse to izdelovali. Dobili so nežne skodelice in čaše iz lončevine, ki so bile žgane v rušeni. rdeči ali črni barvi in so imele okraske iz urezanih črt ali vstavljenih kamenčkov. Prav lahko zasledujemo njih razvoj in kako se jim je življenje izboljšalo. Imeli so koze, govedo, konje, pse. Svoja bivališča so si razveševali z olinatimi brilkami. Skoraj v sleherni hiši so imeli stave. Pletenje in tkanje je bilo jako razvito. Oblačila so bila pestrih barv.

Dodve se nam, da je bilo jako prijetno bivanje v stavbah na koleh. Ljudje so bili tako svobodni in na varnem in so imeli krog sebe povsod le vodo, ki je sprejemala vase vse, česar so se hoteli iznebiti in je nujala neizbrpno zalogo živeža, namreč obilico rib. Čeprav so bili po sovražnikih odrezani od evropskih in od bregovih, pa tem ljudem ni bilo treba stradati, saj so lahko jedli ribe. — Pri nas ni zdaj nikjer nobenih stavb na koleh. Pač pa jih dobijo na otoku Celebesu, v južni Aziji, kjer ljudje bivajo na isti način v hišah, ki stoje na koleh, prav tako, kot so nekoč bivali ljudje po naših krajih.

V čolnu, stesanim iz enega samega debla, so hodili na ribolov. V jezeru je bilo živeža več kot preveč.

Mravlje so napadle kmetijo

V neki vasi argentinske pokrajine San Juan je armada velikanskih mravelj napadla neko kmečko hišo. Najprej so vdrla v spalnico dvetletnega sinčka in so napadle fantka v postelji. Na njegov krik je prihitela stara mati, ki se ji pa ni posrečilo, da bi bila dečka osvobodila mravelj. Fantek se je zadušil, mravlje so pa napolnile vso hišo.

Žepne ure starih Rimljanov

Žepna ura je izum novega veka, vendar so poznali tudi že stari Rimljani nekakšne žepne ure. Slaba stran njihovih ur je bila le ta, da so šle same tedaj, kadar je sijalo sonce. Bile so namreč žepne sončne ure. V velikem muzeju za rimske starosti v Mainzu hranijo tako žepno sončno uro. Izdelana je iz slonove kosti in ima tudi slonokožen pokrov. Pod pokrovom je natančno izdelana ploščica

Z eno potezo.

Počitnice in letovišče doma

Konec.

Perilo moramo večkrat sveže preobleči, ker nas osveži kot da se zračimo (zračna kopel). Če pa imamo samo dve srajci, tedaj ju menjajmo. Eno operemo, drugo oblečemo.

Kar se pa tiče ženske obleke in obleke za otroke, pa že itak ustreza vsem zdravstvenim zahtevam. Moški so v tem oziru še zmeraj precej zapostavljeni. Želeli bi, da bi se pojavil kak »apostol«, ki bi obleko za moške uredil tako, da bi bila primerna zdravstvenim zahtevam.

Pri več kakor prozorni modi, tkanini za ženske obleke, bi bilo iz estetičnih razlogov želeli, da bi spodaj obleke lahko podobno ali kombinirano vse preproge, zavese in druge tako zvane nabiralnike prahu. Treba je tudi pomisliti, da je pospravljanje v poletni vročini bolj naporno, kakor pozimi in zato spada k poletni higieni zavest, da si je treba prihraniti nepotrebno delo. V postelji spada sedaj trda blazina in tanka odeja, ali pa ruha. Na ta način si tudi v vročem poletju ohranimo dobro spanje. Če pazimo, tedaj lahko dosežemo, da je stanovanje vsaj za nekaj stopinj bolj hladno kakor zunanji zrak. Torej zračite sobe, zjutraj in zvečer in če je mogoče, tudi ponoči!

Sobe morajo biti poleti zelo zelo dobro prezračene. Ker pa se pri močnem prepihu, ki ga naredimo v sobi, nareja še več prahu, odstranimo vse preproge, zavese in druge tako zvane nabiralnike prahu. Treba je tudi pomisliti, da je pospravljanje v poletni vročini bolj naporno, kakor pozimi in zato spada k poletni higieni zavest, da si je treba prihraniti nepotrebno delo. V postelji spada sedaj trda blazina in tanka odeja, ali pa ruha. Na ta način si tudi v vročem poletju ohranimo dobro spanje. Če pazimo, tedaj lahko dosežemo, da je stanovanje vsaj za nekaj stopinj bolj hladno kakor zunanji zrak. Torej zračite sobe, zjutraj in zvečer in če je mogoče, tudi ponoči!

V vročih urah čez dan pa zaprimo okna in vrata, ker drugače je enako toplo v stanovanju kot zunaj. Okna in vrata čez dan zastirimo z zavesami.

Če pa je stanovanje tako vroče, da nam tudi te mere ne pomagajo, tedaj postavimo v sobo banjo ali velike škafe z mrzlo vodo in notri dnevno nekaj kisa. Lahko razpnejo med okna namočene, mrzle brisače ali drugo snažno blago, ki pa mora biti tako veliko, kot je okno, drugače ni uspeha.

Poizkušajmo umiti šipe na oknih večkrat na dan z mrzlo vodo ali jih vsaj z mrzlo vodo poskropimo in v kuhinji umijmo tla večkrat z mrzlo vodo. Na okno razpnišmo gazo ali pajčolanasto tkanino, da ne prihajajo komarji, in muhe, in da se pretaka zrak.

Važno poglavje je prehrana, neglede na to, da imamo napram zimi spreminjen jedilni list.

V vročem poletju ne jejmo vročih, gostih omak in kuhanih jedi, kar zdaj sicer ni težko jedilnik tako urediti. K sadju in zelenjavi se zlasti na deželi pridružijo mleko v različni obliki, med, skuta ali jajca. Za nas meščanske ljudi pa so to bolj redki užiti. Jedila varujemo pred muhami in jih shranimo na mrzlem prostoru. Hitro kvarljive jedi in mrzlo vodo, katero je treba večkrat na dan obnoviti. Pustimo je pod tekočo vodo iz vodovoda. Za hlajenje jedil ima dober učinek prašek salmijaka, ki ga raztopimo v mrzli vodi in jo prilivamo. Če imamo kaj ledu, ga dajmo pod posodo in okoli posode!

Zelo avarim pred čezmernim pitjem. Predsodek je, če mislimo, da mrzla pijača in sladoled bistveno ohladi telo, še manj ga ohladi trajno. Čim več sprejme telo tekočine, toliko več je je seveda treba izločiti. Nastane torej le to, da se preveč potimo in si obremenimo ledvice.

Kjer ni voda brezhibna, je ne smemo pitj ne prekuhanu. V tem primeru je najboljši čaj ali prekuhana ohlajena voda. V takih krajih se varu-

jemo tudi uživanja surovega sadija in zelenjave. Vsako poletje zahteva legar veliko žrtev, dalje paratufus in črevesni katar, kar je zlasti nevarno pri otrocih.

Blagodejno vpliva sadje, a ima tudi za nas odrasle, če smo neprevidni, hude posledice. Da nam nezrelo sadje škoduje, vemo vsi. Ampak vedimo, da tudi zrelo sadje lahko izpove težke bolezni. Če sadje nezadostno osnažimo, če ga v velikih količinah zaužijemo, če ga hlastno jemo, če ga nezadostno žvečimo, tedaj nastopijo pri odraslih kakor tudi pri otrocih črevesni katarji, včasih tudi krči. Če pa pride do bruhanja, vidimo v izmočku koščke neprebavljenih črešenj ali pa češpelj ali marelic itd. Večkrat nato nastopi ozdravljenje, velikokrat pa tudi ne. Če so že težko prebavljivi kosi zastupili želodec in se že nahajajo v črevesu, potem šele prihajajo ure groze in muke, ki niso popolnoma brez nevarnosti.

Vsakodnevni sprehod in mirovanje v naravi učinkujeta krepilno. V manjših krajih je to lažje kakor v velikem mestu. Sicer je v velikih mestih tudi v ta namen zadosti priložnosti, moramo jo samo poiskati. Sprehodi se morajo razlikovati od običajnih sprehodov ob nedeljah popoldne. Poseben so polni užitka taki sprehodi v dopoldanskih urah, in sicer ob delavnikih. Zakaj, ker tega nismo niti najmanj vajeni! Pri tem nam ostane še zadosti časa, da si pripravimo kosilo. Sicer lahko ostane en član družine tudi doma. To velja, če smo na oddihu. Potem pa se tisti popoldanski počitek, ki si ga ob delavnikih sicer ne moremo privoščiti, če nismo na počitnicah v Ljubljani.

Človek si mora kar predstavljati, da je na počitnicah ali na potovanju. Marsikaj, kar bi sicer doma naredili in na potovanju ne naredili, pustimo, morda torej ostati neopranjeno. Samo na ta način si sedaj priborimo nekaj živčnega miru in počitka. Za lenobo in komoditeto moramo imeti

kos dobre volje in razpoloženja in se prisilimo k temu.

Če je deževno, tedaj smo doma bolj shranjeni kakor zunaj na počitnicah. Ob deževnih dneh bomo veseli, da imamo okrog sebe tisto domačo udobnost, ki smo je vajeni. Prav tako bomo veseli, kot se vsak večer veselimo, da prihajamo v svojo lastno posteljo, o kateri vemo, da je zadosti dolga in široka. Saj vemo, da marsikateri letovišarji stane precej neprepanih noči, dokler se ne navadi na tujo posteljo.

K mnogim stanovanjem spada balkon, na katerem prebijemo lep večer.

Kako bi bilo lepo prebiti večer na balkonu, ki je okoli in okoli obdan z rožami! Če smo neradi sami, pridejo znanci. Komur je do glasbe v takih časih, si jo lahko priredi.

Ker gremo zdaj težko kam na letovišče, moramo tudi z otroki počakati, da se poleže opoldanska vročina. Ko se nekoliko ohladi, poščimo vrt ali bližnji gozdiček in podobno.

Kaj nam še ostane, ker ni izletov, katere si je večina privoščila kot tedenski počitek (Weekend)? Ostane nam sprehod po tihih ulicah mesta ali čez park na koncu mesta ali čez mirno ležeče njive v najbližji okolici mesta. Tudi tak sprehod, čeprav zelo skromen, je užitek po napornem delu ob času vročih dni.

Kot rečeno, tudi zabava in zapravljanje časa morata biti drugačnaka kakor ponevadi. Če želimo oddiha, pustimo vse poklicne zadeve daleč proč in pojdemo daleč v velikem loku okrog njih.

Čeprav so počitnice doma še zmeraj samo velik nedomečen za potovanja, letovišča, morje, hribe itd., utegnemo tudi v takih počitnicah najti počitek, če nimamo velikih zahtev, če smo z vsem zadovoljni in če smo dobre volje.

Naročajte in čitajte »SLOVENCA«

247.

Pobito in žalostno je hodil poveljnik turške čete zvečer po taboru. Hudoval se je nad Treseglavom, da ga je zvodil v Rožno dolino. Sam ne bi šel nikdar, ker mu je bila od rok, toda ta starec mu je obetal plen kot nikjer. Zato ga da poklicati prědse in ga nahruli:

248.

»Kje je zdaj tvoj plen in žetev za mojega carja, za me in za moje vojake, ki si ga obljubljal? Ljudstvo se je zavarovalo za močne zidove v taborih in poskrilo vse, kar je za plen. Da, še celo živine in druge hrane ni dobiti za moje ljudi. Ako ne poskrbiš, kakor si rekel, boš dal svojo glavo!«

249.

»Vse pride v vaše roke. Le potrpite malce, gospodar moj in poveljnik!« odgovori prestrašeno Tresoglav. »Še to noč bomo imeli vsega dovolj. Jaz vem za tajno skri-vališče v gorah. Dajte mi majhen oddelek vojakov in pokažem vam pot in način, kako priti trdnjavi v ôkom.«

Nekaj malega o reševanju iz vode

7 nekaterih državah so že zgodaj mislili na to, kako omejiti število nesreč pri kopanju. Nizemci, ki imajo nenavadno ugodne razmere za plavanje, so ustnovali že 1. 1707. posebno društvo za reševanje potapljaljôjih. Ta organizacija si je nadela dvojno nalogo: 1. popularizirati poučevanje plavanja, 2. uriti plavalce v reševanju.

Motijo se oni, ki mislijo, da je vsak plavalec sposoben tudi za reševanje. Izkušnje ob mnogoterih priložnostih, zlasti pa, kadar je prišlo do množičnih nesreč na vodi (n. pr. kadar se je prevrnil čoln, v katerem so bili poleg plavalcev tudi neplavalci), so pokazale, da so neizurjeni reševalci čisto brezuspešni.

Tako se je zgodilo pogosto, da je hotel ta ali oni pomagati potapljaljôjim, ki so se ga v smrtnem strahu tako tesno oklenili, da so ga potegnili na dno, od koder se niti sam ni mogel rešiti.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF
Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Sijajna druž. komedija iz pariškega življenja

Glas srca

V gl. vl.: Armando Falconi, Paola Barbara
KINO UNION - TEL. 22-21

Globoka social. drama iz sodobnega življenja

Luči v megli

Fosco Giachetti, Lu'sa Ferida, Mariella Lotti
KINO MATICA - TEL. 22-41

Na bienalu v Venezueli s prvo nagrado
nagrajeni vefilm

Obleganje Alcazarja

v glavn. h vlogah: Fosco Giachetti, Maria Denis
in Mireille Bain
KINO SLOGA - TEL. 27-30

»Čez par dni so jih našli v objemu«, je bilo večkrat zapisano v poročilu o nesreči.

Reševalec, ki skoči med množico potapljaljôjih se ljudi, mora vnaprej vedeti, da je izgubljen. Skakanje med množico je proti vsem navodilom za reševanje iz vode. Radi tega je potrebno, da se pouči o tem, kako se mora približevati ponesrečenec: samo poedincem in samo od zadaj!

Vedeti mora dalje, kaj mora storiti, če ga ponesrečenec potegne na dno vode (osvobodilni prijem). Prvo je torej, da zna pri reševanju reševati tudi sebe!

V naslednjem bomo na kratko očrtali vse sposobnosti, s katerimi naj bo oborožen izurjen reševalec.

V plavanju mora biti tako vztrajen, da mu ni težko vzdržati se eno uro plavajoč v stoječi vodi, ali 3 kilometre v počasi tekoči reki. Včasih pa nanese slučaj, da mora reševati oblečen. Da bi se tega navadil, naj poskusi preplavati 300 m v popolni obleki.

Potrebno je tudi, da se navadi sleči se v vodi, zlasti pa, da se izuri v plavanju pod vodo in v potapljanju sploh. Vsak reševalec mora gledati pod vodo, da bi lahko poiskal potapljaljôtega. Pod vodo mora plavati zdaj sem ter tja, zdaj v globino, kar je hudo utrudljivo in zahteva mnogo vaje.

Često je treba skočiti v vodo z mosta ali obrežja, radi tega naj se vadi reševalec tudi v omeni globine ter v skakanju na glavo (globoka voda) in na noge. Pri borbi z utopljenecem mora biti vselej pripravljen na to, da utopljenec v silnem strahu ni razsoden. Več mora biti osvobodilnih prijemov, če pa tudi to ne pomaga, se mu približa šele takrat, ko ga že zapušta zavest.

Kdor hoče plavati z utopljenecem, ki predstavlja precejšnje breme, se mora uriti v plavanju na hrbtu samo z nogami, da bi z rokami lahko držal svojega tovariša (glavo) nad površino vode. In končno, vedeti mora tudi to, kako postopati z utopljenecem tedaj, ko priplava z njim na suho. Tu pride v poštev izpraznjenje vode, umetno dihanje in sploh prva pomoč pri reševanju utopljenecv.

Naznanila

GLEDALISČE. Drama: Četrtek 2. julija ob 17.30: »Kralj na Betajnovi«. Red B. — Petek, 3. julija ob 15: »Kovarstvo in ljubezen«. Prvič v letošnji sezoni. Izven, nižane cene od 10 lir navzdol.

Opera: Četrtek 2. junija ob 17: »Priatelj Fries«.

Red Četrtek — Petek, 3. julija: Zaprt

RADIO. Četrtek, 2. julija: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Laska glasba. V odmoru (8.00): Napoved časa — 8.15 Poročila v italijansčini — 12.15 Koncert pianističnega dua Bizjak-Hrašovec — 12.40 Koncert violinista L. Pfeiferja (pri klavirju Marijan Lipovšek) — 13.00 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 13.17 Koncert rad. orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. — Orkestralna glasba — 14.00 Poročila v italijansčini — 14.15 Opera glasba, vodi dirigent

Ugo Tansini, sodeluje tenorist Emilio Renzi — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Duet harmonik Maigaj — 17.40 Koncert komorne glasbe — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Romance — 20. Napoved časa — Poročila v italijansčini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaske pesmi — 20.45 Trio Emona — 21.15 Koncert rad. ork. vodi dirigent D. M. Sijanec, sodeluje sopranistka M. Mlejnukova — 21.50 Violinski koncert Jana Slajsa (pri klavirju J. Ravnik) — 22.10 Venček narodnih pesmi — Orkester vodi dirigent Petralia — 22.45 Poročila v italijansčini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmel, Bleiweisova c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

NAROČAJTE »SLOVENCA«

Mali oglasi

Službe

Iščejo:

24 letni tehnik

s šestletno prakso išče pisarniško službo ali mesto čuvalja, skladiščnika, inkasanta. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 3893. a

Kurivo

Vosek la

kupi vsako količino: Meddarna, Ljubljana, Židovska ul. 6. k

Prodamo

Žimo za modroce

vseh kvalititet kupite najugodnejše pri »ZIMA« Jager Milan, prva ljubljanska mehanična predilnica žime, trgovina Sv. Petra c. 17, tel. 20-42. Predilnica Fu ine, tel. 20-45.

»Plodin«

umetno gnojilo Posebni gnojilni sestavki za: krompir, fižol, paradižnik, zelje, raznovrstne cvetlice itd. Inž. Prezelj, Wolfova ulica 3, telefon 34-73. Samo od 8—12. 1

NOVINARSKO DRUŠTVO IN ZADRUGA NOVINAR. DOM
objavlja žalostno vest, da je umrl v Stožicah njegov dolgoletni zvesti član, soustanovitelj in član upravnega odbora zadruga »Novinarski dom«, gospod

Franc Strah
novinar

Slovenski novinarji bodo ohranili dragemu blagopokojnemu tovarišu časten spomin.

V Ljubljani, dne 30. junija 1942.

Novinarsko društvo
Zadruga „Novinarski dom“

Zahvala

ob bridki izgubi našega dragega očeta, gospoda

Franceta Andolšek

izrekamo vsem, ki so ga v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti, predvsem častiti duhovščini. — Posebna zahvala gg. primariju dr. Guzelju iz Ljubljane ter dr. Kožuhu iz Vel. Lašče za požrtvovalnost v njegovi težki bolezni. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala!

Rodbina Andolšek

Giovanni Vergat

5

Tone Nevolja

Roman.

»Ne snubi dekleta, ki pri oknu poseda« in Vanni Pizzuto ji je nosil v dar smokve, ki jih je bil ukradel vrtnarju Massaru Filipu in ki sta jih skupaj jedla v vinogradu pod mandljevceem, ona sama ju je videla.

In mesar Pepe Nosan, potem ko se mu je vzbudila ljubosumnost na vozniha botra Marijana Počasneti, ji je hodil metat pred vrata vse rogove živali, ki jih je ubijal, tako da so govorili, da se hodi česat pod okno Rožičevke.

Blago srce sestrčne Ane pa je jemalo stvar z veselo strani.

»Don Giammaria pravi, da je smrtni greh govoriti slabo o bližnjem!«

»Don Giammaria naj bi rajši pridigal svoji sestri donni Rosolini«, je odvrnila Zuppidda, »ne pa da jo pušča, da se šali z don Silvestrom, ko gre mimo in z narednikom don Mihaelom, ki je popadljiv kot zakonski mož, pri vseh letih in mesu, ki jih, ubožica, ima na sebi!«

»Za božjo voljo!« je zaključila sestrčna Ana.

»Ko mi je umrl mož. Rok ni bil večji od te preslice in vse njegove sestrice so bile mlajše od njega. Ali sem mar zaradi tega izgubila pogum? Nesreče nam napravijo iz kože podplat in nam potem pomagajo pri delu. Moje hčere

bodo napravile isto kot jaz in dokler bodo kamni v pralnici, se bomo preživljali. Poglejte Nunziata, ona je sedaj resnejša od stare ženice in si pomaga, da redi tiste malčke, da se zdi, kot da jih je ona rodila.«

»Kje pa je Nunziata, da je še ni videti?«, je vprašala Dolginka kopico razcapanih poglavčkov, ki so vekali na pragu hišice tam nasproti in ki so v zboru zagnali vrišč, ko so slišali govoriti o sestri.

»Videla sem jo, ko je šla na »sciara« da bi nabrala nekaj snopov rabuša in bil je tudi Vaš sin Aleš, ki jo je spremljal«, je odgovorila sestrčna Ana.

Otroci so prisluhnili, nato so vsi hkrati zopet začeli v večji izmed njih, ki je čepel na velkem kamnu, je čez nekaj časa odgovoril: »Ne vem, kje je.«

Sosede so prilezle iz hiš kot polži ob dežju in vzdolž poti niso slišali drugega kot neprestano klepetanje, od vrat do vrat. Celo okno Alfia Muhe, tistega, ki je imel voz z oslovsko vprego, je bilo odprto in skozenj je uhajal velik dim rabuša. Mena je pustila statve in se tudi ona pojavila na mostovžu.

»Oh! Sveta Agata!«, so vzkliknile sosede; in vse so jo radostno pozdravljale. »Ali ne mislite na to, da bi omožili Vašo Meno?« je Zuppidda tiho vprašala botro Maruzzo.

»Sciara« = zgornja, mehkejša plast lave, na kateri uspevajo predvsem trte in smokve.

O veliki noči bo že izpolnila osemnajsto leto, to vem, ker je bila rojena v letu potresa, kot moja hči Barbara.

V tistem hipu se je s ceste zaslišal šum dračja in prišla sta Aleš in Nunziata, ki ju ni bilo videti izpod svežnjev rabuša, tako sta bila majčkena.

»Oh! Nunziata!« so vzkliknile sosede. »Ali te ni bilo strah ob tej uri na »sciari?«

»Bil sem tudi jaz,« je odvrnil Aleš.

»Z botro Ano sem se zamudila v pralnici in tudi nisem imela drv za ognjišče.«

Deklica je prižgala luč in pričela je kar se da urnih rok pripravljati vse potrebno za večerjo, medtem ko so ji njeni bratci sledili po sobici, da se je zdela kot koklja s piščeti. Aleš je bil vrgel z ramen svoj sveženj in gledal je z vrat, zelo resnobno in z rokami v žepih.

»O Nunziata!« ji je zaklicala Mena z mostovža; kako boš pristavila lonec na ognjišče, pridi malo femkaj.«

Nunziata je pustila Aleša, naj čuva ognjišče in tekla je na mostovž, da bi tam čepela poleg svete Agate in da bi tudi ona čezvala svoj počitek križemrok.

»Boter Alfio Muha kuha bob!« je pripomnila Nunziata kmalu potem. »On je kot ti, ubožec! Oba nimata nikogar pri hiši, ki bi vama zvečer postregel z večerjo, ko se vračata utrujena.«

»Da, res je, on zna tudi šivati, si sam pere perilo in krpa srajce,« Nunziata je vedela vse, kar je delal sosed Alfio in poznala je njegovo

hišo kot dlan svoje roke; »sedaj,« je govorila, »gre po drva; sedaj vprega svojega oslička« — in bilo je videti luč na dvorišču ali pod lopo.

Sveta Agata se je smejala in Nunziata je dejala, da botru manjkajo samo krila, pa bi bil čisto tak kot ženska.

»Tako,« je zaključila Mena, »ko se bo oženil, bo njegova žena hodila okrog z vozom z oslovsko vprego in on bo ostajal doma, da vzgaja otroke.«

Tudi matere, ki so se v skupini pomenkovale na ulici, so se razgovarjale o Alfiju Muhi, o katerem je celo Osa prisegala, da ga noče za moža, je pravila Zuppidda, kajti Osa je imela svojo donosno ogrado in če bi se omožila, ne bi vzela nekoga, ki nima drugega kot voz z oslovsko vprego; »voz znači rakev,« pravi pregovor. Ona je vrgla oči na svojega strica Leseni zvon, ta prebrisanka! Dekleta so se zavzemale za Muho, proti tisti grdi malopridni Osi; Nunziata pa je pokalo srce zaradi prezira, ki sa ga imeli do botra Alfia, edino zato ker je bil reven in ni imel nikogar na svetu in iznenada je dejala Meni: »Če bi bila odrasla, bi si ga vzela jaz, če bi mi ga dali.«

Tudi Mena je hotela nekaj povedati, toda je takoj menjala razgovor.

»Ali boš ti šla v mesto, za praznik Vseh svetnikov?«

»Ne, ne grem, ker ne morem puščati hiše same.«

»Mi bomo šli, če bo šla kupčija z volčjim bobom po sreči; ded je tako dejal.«